

Allmän miljö- och naturvård

20

Förslag till statsbudget för 2009

Allmän miljö- och naturvård

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutveckling	9
3	Miljöpolitik	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling	12
3.3	Skatteutgifter.....	12
3.4	Mål	13
3.5	Politikens inriktning	14
3.6	Resultatredovisning	21
3.6.1	Begränsad klimatpåverkan.....	21
3.6.2	Frisk luft	22
3.6.3	Bara naturlig försurning.....	23
3.6.4	Giftfri miljö	23
3.6.5	Skyddande ozonskikt.....	26
3.6.6	Säker strålmiljö.....	26
3.6.7	Ingen övergödning.....	27
3.6.8	Levande sjöar och vattendrag	28
3.6.9	Grundvatten av god kvalitet.....	29
3.6.10	Hav i balans samt levande kust och skärgård	29
3.6.11	Myllrande våtmarker.....	31
3.6.12	Levande skogar.....	32
3.6.13	Ett rikt odlingslandskap	33
3.6.14	Storslagen fjällmiljö	34
3.6.15	God bebyggd miljö	35
3.6.16	Ett rikt växt- och djurliv	37
3.6.17	Övergripande miljömålsarbete	39
3.7	Fonder.....	40
3.7.1	Batterifonden.....	40
3.7.2	Kärnavfallsfonden	41
3.8	Revisionens iakttagelser.....	41
3.9	Budgetförslag	41
3.9.1	1:1 Naturvårdsverket	41

3.9.2	1:2 Miljöövervakning.....	42
3.9.3	1:3 Åtgärder för biologisk mångfald	43
3.9.4	1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	45
3.9.5	1:5 Miljöforskning	47
3.9.6	1:6 Kemikalieinspektionen.....	48
3.9.7	1:7 Internationellt miljösamarbete	49
3.9.8	1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	49
3.9.9	1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	50
3.9.10	1:10 Klimatanpassning.....	51
3.9.11	1:11 Miljöbilspremie	52
3.9.12	1:12 Havsmiljö	52
3.9.13	1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	54
3.9.14	1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	55
3.9.15	1:15 Hållbara städer	56
4	Miljöforskning.....	59
4.1	Omfattning	59
4.2	Utgiftsutveckling.....	59
4.3	Mål.....	60
4.4	Politikens inriktning.....	60
4.5	Resultatredovisning.....	60
4.5.1	Resultat.....	60
4.5.2	Analys och slutsatser	62
4.6	Revisionens iakttagelser	62
4.7	Budgetförslag	62
4.7.1	2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	62
4.7.2	2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	63

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	8
2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20.....	9
2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	10
2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	10
3.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöpolitik.....	12
3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto.....	13
3.3 Behandlad mängd hushållsavfall 2002–2007 (kg/person).....	36
3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket.....	41
3.5 Offentligrättslig verksamhet.....	42
3.6 Uppdragsverksamhet.....	42
3.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Naturvårdsverket.....	42
3.8 Anslagsutveckling 1:2 Miljöövervakning.....	42
3.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:2 Miljöövervakning.....	43
3.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Miljöövervakning.....	43
3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald.....	43
3.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald.....	44
3.13 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald.....	45
3.14 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	45
3.15 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	46
3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	46
3.17 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning.....	47
3.18 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Miljöforskning.....	47
3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning.....	47
3.20 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen.....	48
3.21 Offentligrättslig verksamhet.....	48
3.22 Uppdragsverksamhet.....	48
3.23 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Kemikalieinspektionen.....	49
3.24 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljösamarbete.....	49
3.25 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Internationellt miljösamarbete.....	49
3.26 Anslagsutveckling 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	49
3.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	50
3.28 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	50

3.29 Uppdragsverksamhet	51
3.30 Affärsverksamhet	51
3.31 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	51
3.32 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning.....	51
3.33 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Klimatanpassning.....	52
3.34 Anslagsutveckling 1:11 Miljöbilspremie	52
3.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Miljöbilspremie	52
3.36 Anslagsutveckling 1:12 Havsmiljö	52
3.37 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Havsmiljö	53
3.38 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Havsmiljö	53
3.39 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar.....	54
3.40 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	54
3.41 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar.....	55
3.42 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland.....	55
3.43 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	55
3.44 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland.....	56
3.45 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer	56
3.46 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:15 Hållbara städer	57
4.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöforskning	59
4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader.....	62
4.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	63
4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	63
4.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	64
4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	64

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:2 *Miljöövervakning m.m.* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 3.9.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 280 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 3.9.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kronor efter 2009 (avsnitt 3.9.4),
4. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:5 *Miljöforskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 3.9.5),
5. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:12 *Havsmiljö* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor under 2010–2015 (se avsnitt 3.9.12),
6. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 400 000 kronor under 2010–2013 (avsnitt 3.9.13),
7. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 800 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 3.9.14),
8. bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor för 2010, högst 450 000 000 kronor för 2011 och högst 450 000 000 kronor för 2012–2014 (avsnitt 4.7.2),
9. för 2009 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Naturvårdsverket	Ramanslag	336 758
1:2 Miljöövervakning m.m.	Ramanslag	308 856
1:3 Åtgärder för biologisk mångfald	Ramanslag	1 780 997
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	Ramanslag	539 973
1:5 Miljöforskning	Ramanslag	89 218
1:6 Kemikalieinspektionen	Ramanslag	133 583
1:7 Internationellt miljösamarbete	Ramanslag	72 993
1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	Ramanslag	11 928
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	Ramanslag	259 801
1:10 Klimatanpassning	Ramanslag	100 000
1:11 Miljöbilspremie	Ramanslag	425 000
1:12 Havsmiljö	Ramanslag	284 800
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar	Ramanslag	280 100
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland	Ramanslag	60 000
1:15 Hållbara städer	Ramanslag	140 000
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	Ramanslag	44 298
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	Ramanslag	469 323
Summa		5 337 628

2 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård är indelat i två områden – Miljöpolitik (avsnitt 3) och Miljöforskning (avsnitt 4).

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 20

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
Miljöpolitik	3 703	4 121	4 014	4 824	4 646	4 493
Miljöforskning	392	446	449	514	539	557
Äldreanslag	217	393	326	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	4 312	4 960	4 789	5 338	5 185	5 050

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2009–2011.
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård**

Miljoner kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	4 722	4 722	4 722
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	26	68	106
Beslut	595	400	228
Överföring till/från andra utgiftsområden	-5	-5	-5
Övrigt			
Ny ramnivå	5 338	5 185	5 050

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Den totala ökningen av resursförbrukningen inom utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård* beräknas uppgå till 616 miljoner kronor 2009, 463 miljoner kronor 2010 och 328 miljoner kronor 2011 i förhållande till 2008 års utgiftsnivå. Förändringarna hänför sig främst till

de ökningarna som regeringen föreslår med anledning av kommande propositioner dvs. klimat- och energiproposition, havspolitisk proposition samt forsknings- och innovationsproposition.

Den realekonomiska fördelningen för utgiftsområdet för 2009 baseras på utfallet 2007 samt kända förändringar av anslagens användning, se tabell 2.3 nedan.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård**

Miljoner kronor

	2009
Transfereringar	2 994
Verksamhetskostnader	1 686
Investeringar	658
Summa ramnivå	5 338

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3 Miljöpolitik

3.1 Omfattning

Området omfattar frågor som rör

- naturvård och biologisk mångfald,
- klimat,
- vatten- och luftvård,
- sanering och efterbehandling av förorenade områden,
- avfall,
- miljöskydd,
- miljöövervakning,
- miljöforskning,

- kemikaliekontroll,
- meteorologi, hydrologi och oceanografi,
- hållbara städer samt
- internationellt miljösamarbete.

Verksamheten vid Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ingår i området.

Vidare hör Stiftelsen Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfonden och AB Svenska Miljöstyrningsrådet till området.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöpolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Miljöpolitik</i>						
1:1 Naturvårdsverket	352	339	343	337	347	354
1:2 Miljöövervakning m.m.	276	303	298	309	289	289
1:3 Åtgärder för biologisk mångfald	1 952	1 963	1 962	1 781	1 777	1 957
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	504	405	302	540	629	629
1:5 Miljöforskning	85	87	87	89	92	95
1:6 Kemikalieinspektionen	138	136	137	134	133	135
1:7 Internationellt miljösamarbete	72	73	73	73	73	73
1:8 Stockholms internationella miljöinstitut	12	12	12	12	12	12
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	236	255	250	260	268	266
1:10 Klimatanpassning		0		100	100	100
1:11 Miljöbilspremie	42	340	342	425	0	0
1:12 Havsmiljö	34	100	103	285	385	295
1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar		50	49	280	280	228
1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhets-samarbete med Ryssland		59	56	60	60	60
1:15 Hållbara städer		0		140	200	0
Summa Miljöpolitik	3 703	4 121	4 014	4 824	4 646	4 493
<i>Äldreanslag</i>						
2008 34:10 Stöd till klimatinvesteringar	217	393	326	0	0	0
Summa Äldreanslag	217	393	326	0	0	0

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

3.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård* redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och en

skattesanktion om det rör sig om ett ”överuttag” av skatt.

Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2008 (rskr. 2007/08:123). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifterna som är att hänföra till utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård*.

Tabell 3.2 Skatteutgifter inom utgiftsområde 20, netto

Miljoner kronor

	Prognos 2008	Prognos 2009
Förmån av miljöanpassade bilar	450	670
Totalt för utgiftsområde 20	450	670

Förmån av miljöanpassade tjänstebilar

För att underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar finns i inkomstskattelagen (1999:1229) regler om nedsättning av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. För elbilar och elhybridbilar sker en justering nedåt till 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara bil utan sådan miljöanpassad teknik. Nedsättningen får dock inte överstiga 16 000 kronor per år. Denna justering gäller också fr.o.m. den 1 januari 2006 för bilar som drivs med annan gas än gasol. För bilar som drivs med alkohol görs en justering till 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Nedsättningen får i dessa fall inte överstiga 8 000 kronor. Skattebortfallet uppstår till följd av det nedsatta förmånsvärdet och skatteutgiften avser inkomst av tjänst och särskild löneskatt. Justeringsreglerna har den 1 januari 2006 förlängts med tre år och gäller t.o.m. inkomståret 2011.

3.4 Mål

Fr.o.m. budgetpropositionen för 2009 upphör kraven om enhetlig verksamhetsstruktur med indelning i politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar. I de fall mål för politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar beslutats av riksdagen behöver de därför upphävas. Riksdagen har inte beslutat om mål för politikområdet Miljöpolitik. Däremot har mål för miljöpolitiken beslutats av riksdagen, se nedan.

Mål för miljöpolitiken

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Riksdagen beslutade (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183) våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål, som anger vilket tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Ytterligare ett miljö kvalitetsmål, Ett rikt växt- och djurliv, beslutades (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3, rskr. 2005/06:48, 49) av riksdagen hösten 2005. Målen omfattar följande områden.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU03, rskr. 2001/02:36) om ett antal delmål för miljö kvalitetsmålen som anger att en viss miljö kvalitetsmål ska vara uppnådd eller att förändringar ska vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljö kvalitetsmålen ska kunna uppnås inom en generation. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö kompletterades med beslut om delmål (prop. 2000/01:65, 2000/01:MJU15, rskr. 2000/01:269) under våren 2001. Delmål för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan beslutades (prop. 2001/02:55, bet. 2001/02:MJU10, rskr. 2001/02:163) under hösten 2001. Våren 2002 beslutade (prop. 2001/02:128, bet. 2001/02:BoU14, rskr. 2001/02:291) riksdagen om ytterligare ett delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2003 beslutade (prop. 2002/03:117, bet. 2003/04:MJU04, rskr. 2003/04:13) riksdagen om ytterligare två delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Hösten 2005 beslutade (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06:MJU3,

rskr. 2005/06:48, 49) riksdagen om tre delmål under miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, två nya delmål under miljö kvalitetsmålet Frisk luft, fyra nya delmål under miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö samt ett nytt delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Beslutet innebar också att nio delmål utgick och att sju delmål fick ändrad lydelse.

Våren 2006 beslutade riksdagen (prop. 2005/06:145, bet. 2005/06:BoU9, rskr. 2005/06:365) om ett nytt delmål för energieffektivisering i bebyggelsen som ersätter delmålet om energianvändning i bebyggelsen m.m. under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

3.5 Politikens inriktning

En miljöpolitik för internationellt ledarskap

De miljöutmaningar vi står inför i dag är gränsöverskridande. Regeringens miljöpolitik ska grunda sig på internationellt samarbete och tillvarata den möjlighet till miljöförbättringar som internationella forum ger. Sverige ska vara en föregångare för hållbar utveckling både vad gäller det vi gör här hemma och internationellt. EU är en viktig plattform för svensk miljöpolitik. Ambitionen är att flytta fram positionerna och höja ambitionen inom miljöpolitiken. Sverige ska vara drivande i de globala klimatförhandlingarna. Arbetet för hav i balans intensifieras.

Människors, organisationers och företags vilja och förmåga att ta ansvar i miljöfrågor måste tas tillvara. Det är då innovationer som är avgörande för utvecklingskraften i Sverige skapas. Politiken ska ställa miljökrav, uppmuntra och skapa förutsättningar för utveckling. Marknaden ska bidra till att leverera lösningarna.

Användandet av miljöanpassade alternativ ska stimuleras genom ekonomiska styrmedel som gör det lönsamt att agera miljövänligt. Marknadsekonomin institutioner, ekonomiska styrmedel, forskning och ny teknik är viktiga verktyg för att styra mot en hållbar utveckling. För att förändra beteenden och skapa en vilja att investera i ny teknik behövs ekonomiska styrmedel som ger incitament att agera miljövänligt. Miljöteknik ska spridas och tillgängliggöras.

Miljö- och energibeskattningen ska utformas så att det lönar sig att ta miljöansvar.

Miljöutmaningarna ska tas tillvara som en ekonomisk hävstång. Miljöteknik kommer att efterfrågas vid omställningen av energi- och transportsystem. Miljötekniska innovationer som prövas inom särskilda områden i Sverige kan demonstrera lösningar och utgöra exempel som kan spridas till andra länder. Behovet av teknik och systemlösningar som bidrar till en minskad miljöpåverkan kommer att ge växande möjligheter till ökad svensk export av miljöteknik.

Den tekniska utvecklingen går allt snabbare och morgondagens miljöteknik är omöjlig att förutse. Politiska beslut bör därför fokusera på miljöeffekter och inte på specifika tekniska lösningar.

Sverige ska använda möjligheterna till internationell solidaritet för att stödja miljöteknikinvesteringar i utvecklingsländer. Det är både ett moraliskt och ekonomiskt ansvar att satsa på insatser där de är kostnadseffektiva och gör som mest nytta.

Sverige ska förena ekonomisk tillväxt med miljöhänsyn. Mellan 1990 och 2006 minskade de svenska klimatutsläppen med 9 procent samtidigt som den ekonomiska tillväxten ökade med 44 procent. En ekonomisk tillväxt där naturens resurser kan brukas utan att förbrukas är en viktig del av Sveriges internationella miljöarbete, liksom stödet till bevarande och förstärkning av ekosystemtjänster. En hållbar utveckling ger Sverige möjlighet att vara ett föredöme för många utvecklingsländer och de snabbt växande ekonomierna. Det omfattar både ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Vi har ett ansvar gentemot kommande generationer att bruka naturens rikedomar utan att förbruka.

Klimatet – vår tids viktigaste miljöfråga

Klimatförändringen är en av vår tids största utmaningar och regeringens högst prioriterade miljöfråga. FN:s klimatpanel IPCC drar i sin fjärde utvärderingsrapport slutsatsen att huvuddelen av den uppvärmning som skett sedan år 1950 är orsakad av ökande halter av växthusgaser i atmosfären. Vidare gör IPCC bedömningen att fortsatta utsläpp av växthusgaser kommer att leda till en fortsatt uppvärmning under 2000-talet som är större än den vi upplevt under 1900-

talet. IPCC anger att både omfattningen och konsekvenserna är allvarligare än vad som tidigare bedömts.

Klimatförändring är en global fråga och kräver kraftigt förstärkt internationellt samarbete. De åtaganden om utsläppsminskningar som världens länder har kommit överens om inom ramen för Kyotoprotokollet är otillräckliga. De rika länderna har ett särskilt ansvar att minska sina utsläpp av växthusgaser, men även u-länder med mer avancerade ekonomier behöver åstadkomma allt större utsläppsminskningar, samtidigt som berättigade behov av ekonomisk tillväxt beaktas. En ny internationell överenskommelse behöver omfatta både industrialiserade länder och utvecklingsländer. FN:s klimatkonferens i Bali innebar att alla länder nu är med i de förhandlingar som ska leda till en världsomspännande klimatöverenskommelse i slutet av 2009.

Regeringen har en hög ambition i miljöarbetet, inte minst i klimatarbetet. Sverige ska vara ledande både i att genomföra effektiva åtgärder här hemma och i att utveckla det internationella samarbetet. Ledarskap är avgörande för att nå en internationell klimatöverenskommelse. EU och Sverige ska utöva ledarskap för de förändringar som behövs. Regeringen är starkt engagerad i det internationella arbetet för hur en framtida klimatregim bör utformas som kan träda i kraft efter det att Kyotoprotokollets åtagandeperiod 2008–2012 upphör. Sverige har en central roll i denna process i och med ordförandeskapet i EU:s ministerråd hösten 2009.

EU är Sveriges plattform för klimatarbetet. Det senaste året har inneburit ett genombrott för EU:s klimatpolitik. EU har antagit de mest radikala målen för att minska sin klimatpåverkan som någon ländergrupp enats kring. EU ska minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent till år 2020. Utsläppen ska minska med 30 procent om en ny internationell klimatöverenskommelse nås.

Den svenska klimatpolitiken är en del av ett europeiskt uppdrag. Utgångspunkten för regeringens klimatarbete är regerings- och statschefernas beslut om utsläppsminskningar inom EU. Sverige ska minska utsläppen enligt sin andel av EU:s åtagande. Den svenska klimatpolitiken ska vila på en vetenskaplig grund. Vetenskapliga rådet för klimatfrågor har på uppdrag av regeringen redovisat sin bedömning vad det innebär för Sverige.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2009 nya satsningar inom området klimat och energi. Ytterligare satsningar, utöver de som redan gjorts, föreslås för klimatinvesteringar i andra länder. Resurser föreslås även för att tillgängliggöra hållbara och klimatanpassade energilösningar såsom satsningar på biogas och kommersialisering av ny energiteknik. Regeringen satsar även ytterligare på insatser som behövs för att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Utbyggnaden av vindkraft kommer fortsatt underlättas genom att planeeringsstödet förlängs t.o.m. 2010 och att satsningar görs på kortare handläggningstider vid myndigheterna samt genom det nationella nätverket för vindbruk.

I regeringens klimat- och energiproposition, som presenteras senare under 2008, redovisas förslag som bidrar till att Sverige uppfyller sin del av EU:s klimat- och energipolitiska mål och att Sverige ska vara ledande i det internationella klimatarbetet. Klimat- och energipropositionsunderlaget utgörs bl.a. av den parlamentariska klimatberedningens betänkande Svensk klimatpolitik (SOU 2008:24), Vetenskapliga rådets rapport Vetenskapligt underlag för klimatpolitiken samt en av Konjunkturinstitutet genomförd samhällsekonomisk analys av beredningens förslag. Även klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter (SOU 2007:60) är en del av underlaget. Regeringen avser också att i kommande klimat- och energiproposition presentera principer och riktlinjer för förändringar av miljö- och energiskatter som bidrar till att uppfylla Sveriges del av EU:s klimat- och energipolitiska mål. Även miljöbilspremiens upphörande under 2009 aktualiserar frågan om skatteändringar för att öka miljöstyrningen.

Regeringens insatser för klimatet utvecklas i ett nära samarbete med hela samhället; såväl konsumenter som miljöorganisationer, forskare och företag.

Som ett led i detta har regeringen under våren bl.a. hållit en rad dialogmöten med företrädare för näringsliv och det civila samhället. Dialogmötena syftade till att diskutera hur samtliga aktörer gemensamt kan bidra till en långsiktig nationell strategi för klimat och energi.

Regeringens Kommission för hållbar utveckling är ett annat forum för dialog. Kommissionen har till uppgift att med ett fokus

på klimatfrågan stärka samverkan och fördjupa analysen i frågor om hållbar utveckling. Ledamöterna i kommissionen kommer från politik, näringsliv, forskning och fristående organisationer.

Hav i balans

Regeringen prioriterar en bättre havsmiljö i Östersjön och Västerhavet. Det kräver ett aktivt och brett engagemang nationellt, regionalt och internationellt. Regeringen har tidigare aviserat en satsning på totalt närmare en halv miljard kronor för att förbättra miljön i haven. Nu utökas satsningen till en miljard kronor under mandatperioden.

I detta arbete finns flera viktiga utgångspunkter. För det första ska den största delen av havsmiljöarbetet göras på land. Där finns källorna till utsläpp och övergödning. För det andra väljer regeringen att pröva åtgärder som ger märkbara resultat. För det tredje måste arbetet bedrivas internationellt och i ett nära samarbete med övriga Östersjöländer. Särskild prioritet ligger på EU-arbete inom bl.a. jordbruks- och fiskeområdet i syfte att gynna havsmiljön. För det fjärde måste kunskapen om rätt insatser i havsmiljöarbetet öka. Vi vet t.ex. alltför lite om landskapet under vattnet. För det femte behövs en samlad och bred havspolitik, där flera sektorer och havsknutna näringar engageras.

Ett brett arbete för en ny havspolitik

Övergödning, hårt fisketryck och utsläpp av miljögifter har fått allvarliga konsekvenser för haven. Många sektorer i samhället nyttjar och påverkar havet på olika sätt. Målet är därför en sektorsövergripande politik som både tar ett helhetsgrepp om havsfrågorna och ser till att havsanknutna näringar kan utvecklas samtidigt som ekosystemen bevaras och restaureras. Arbetet med en sammanhållen svensk havspolitik pågår. En havspolitik proposition presenteras våren 2009.

Sverige är drivande i arbetet med att utforma EU:s framtida havspolitik och dess Östersjöstrategi, att stärka Östersjöns skyddskommissionens (Helcom) arbete bl.a. genom att genomföra en ambitiös aktionsplan samt att vara delaktiga i de internationella havskonven-

tionerna. I detta arbete utgör en framgångsrik nationell havspolitik en väsentlig del. Jordbruket står för den största andelen av de samlade svenska utsläppen till havet och ytterligare minskningar från jordbruket och andra sektorer behövs utifrån Helcom:s bördefördelning. Åtgärderna bör kunna vitas på de platser där de gör störst nytta för vattensystemen som helhet, med strävan efter en fördelning av åtgärdsbördan som ger hög kostnadseffektivitet och är samhällsekonomiskt rimlig. Naturvårdsverket ska 2009 lämna förslag till det svenska handlingsprogrammet för att genomföra Helcom:s aktionsplan, en delrapport presenterades i maj 2008.

Ett havsmiljöarbete för resultat

Regeringen fokuserar både på långsiktiga åtgärder för att förhindra fortsatta utsläpp och läckage av näringsämnen och på konkreta åtgärder för att snabbt förbättra miljö kvaliteten i haven. Redan 2007 förstärktes arbetet med åtgärder för att restaurera havsmiljön genom syresättning av havsbottnar, reducering av mängden skarpsill, restaurering av havsvikar, etablera nya våtmarker och återställning av vandringsvägar. Inom ramen för bl.a. landsbygdsprogrammet satsas omfattande medel på åtgärder för att minska växtnärläckaget från jordbruket.

Förstärkta satsningar görs även för att minska miljöpåverkan från enskilda avlopp, att etablera hänsynsområden och att kartlägga havsbottnars struktur och liv. Regeringen förstärker resurserna till vattenmyndigheter och andra myndigheter vars insatser spelar en viktig roll för havsmiljöns kvalitet. Ett havsmiljöinstitut har etablerats med en analys- och syntesenhet samt kansli vid Göteborgs universitet. Ekonomiska styrmedel i form av handelssystem för fosfor och kväve utreds. Regeringen har även tagit initiativ till att tillsammans med andra länder göra en samhällsekonomisk analys av havens betydelse och kostnaden för att inte vidta tillräckliga åtgärder. Den kommande havspolitik propositionen kommer att innehålla åtgärder främst inom de sektorer som mest bidrar till utsläpp av fosfor och kväve.

Biologisk mångfald – en hörnsten i miljöpolitiken

Biologisk mångfald är en förutsättning för liv på jorden. Mångfalden säkrar nödvändiga ekosystemtjänster som försörjer oss med livsmedel och vattenrening, som ger möjlighet att upprätthålla luftens syrehalt, jordens bördighet och som buffrar effekter av klimatförändringen. Våra naturmiljöer ger oss och besökare från andra länder unika möjligheter till rekreation och friluftsliv. I folkhälsoarbetet är naturen och friluftslivet en allt viktigare byggsten.

Regeringen anser att det är viktigt att utveckla nyttjandet av naturen så att ekosystemens förmåga att begränsa och möta klimatförändringen stärks, att nyttjandet av ekosystemtjänsterna sker på ett effektivt sätt i såväl ekonomiskt som ekologiskt perspektiv. Naturresurser ska nyttjas på ett hållbart sätt. Människan har samverkat med naturen och utformat kulturlandskapet i generationer. Människans förmåga att förändra och bruka naturen förutsätter ett ansvar att förvalta den väl. Ett oansvarigt nyttjande har lett till hotade arter och försvagade ekosystemfunktioner. Det utvecklade nyttjandet och brukandet ska inkludera skyddsåtgärder för biologisk mångfald och restaurering av skadade funktioner.

Den biologiska mångfalden är en hörnsten i regeringens miljöpolitik. Målet om att hejda förlusten av biologisk mångfald till 2010 står fast. Det kräver en fortsatt satsning på det breda arbetet att skydda och hållbart nyttja den biologiska mångfalden. Satsningar på bevarandet av den biologiska mångfalden återfinns även inom det havspolitiska området, t.ex. genom instiftande av marina reservat, insatser för hållbart fiske och minskad övergödning. Att bevara biologisk mångfald innebär dock inte att konservera naturen, utan handlar om att upprätthålla naturens förmåga till ständig förändring på ett sätt som långsiktigt säkrar dess egen och vår överlevnad. En mångfald av arter som kan anpassa sig till förändrade villkor är särskilt viktigt i ljuset av den pågående klimatförändringen.

Utveckling av områdesskyddet

En viktig del i arbetet för att bevara biologisk mångfald är skydd av skog. De regelverk,

metoder och arbetssätt för områdesskydd som tillämpats har varit otillräckliga för att nå det mål som riksdagen satt upp. Regeringen utvecklar därför flera åtgärder och vägar för att nå miljömålet att skydda den skog som behöver skyddas.

Arbetet tillsammans med markägare ska stärkas. Markägarens kunskap och engagemang ska tas till vara. Flexibla skyddsformer ska utvecklas och delaktigheten i att förvalta naturvärden för framtiden ska stimuleras.

Naturvårdsverket har fått utökade möjligheter att tillsammans med länsstyrelserna teckna tillfälliga avtalslösningar med markägarna för att skydda skyddsvärd skog. Länsstyrelserna har fått i uppdrag att verka för ökad lokal delaktighet och förankring i arbetet med områdesskydd. Naturvårdsverket och Skogstyrelsen har haft i uppdrag att bedöma och föreslå vilka delar av det finska programmet METSO som kan vara lämpliga att introducera i Sverige.

Sveaskog och Naturvårdsverket har nyligen kommit överens om att skyddsvärd produktiv skogsmark på Sveaskogs markinnehav avsätts utan ersättning och får därmed långsiktigt skydd. Därigenom säkras ojämförligt stora arealer för att uppfylla statens åtagande inom områdesskyddet. Anslagna medel kan därmed i högre utsträckning komma enskilda markägare till del och arbetet med skydd av övriga värdefulla skogsområden fortsätta med hög ambition.

Regeringen bedömer nu att med skyddet av Sveaskogs mark och genom att andra stora markägare gör liknande insatser samt genom arbetet med att utveckla metoder och instrument inom arbetet med skydd av värdefull natur, att arealmålet om formellt skydd kommer att kunna nås. Regeringens avser under 2009 att återkomma till riksdagen med förslag på kompletterande metoder och instrument för att åstadkomma ett mer kostnadseffektivt sätt att bevara skyddsvärda naturtyper och ekosystem och även former som i ökad utsträckning bekräftar och tillvaratar markägarens kunskap och engagemang.

Rovdjur

Riksdagen har beslutat mål om att Sverige ska ta ansvar för att björn, järv, lo, varg och kungsörn finns i så stort antal att de långsiktigt finns kvar i den svenska faunan. Regeringen kommer att lägga fram ett förslag till riksdagen under 2009

om den framtida förvaltningen av rovdjur. Bevarandet av rovdjur är ett nationellt intresse. Organisation och hantering av våra rovdjur berör och engagerar många människor och det är regeringens ambition att presentera en politik som grundar sig på vetenskapligt underlag och synpunkter från olika intressen. Lokal delaktighet och ett ökat regionalt ansvar för förvaltningen av rovdjuren kommer att vara centrala delar av regeringens förslag. Som ett led i arbetet avser regeringen att göra en särskild satsning redan under 2009, bl.a. genom kompetenshöjande åtgärder inom länsstyrelserna.

Utvecklade miljö kvalitetsmål för att möta dagens miljöutmaningar

Miljömålen är ett viktigt verktyg i svensk miljöpolitik. En tydlig målstruktur kopplat till ett uppföljningssystem ger en effektiv styrning och utveckling av miljöpolitiken nationellt, regionalt och lokalt.

Regeringen har beslutat att göra en översyn av miljömålssystemet för att öka dess relevans och effektivitet. Ny kraft ska tillföras miljömålsarbetet utifrån det arbete som sker i EU och internationellt och genom att ta till vara näringslivets engagemang för miljön.

Syftet är att förenkla och effektivisera systemet struktur och organisation, bl.a. för att få en ökad samhällsekonomisk effektivitet.

Sedan det nuvarande miljömålssystemet beslutades har Sveriges arbete i EU intensifierats och är numera en del av den nationella politiken och de nationella insatserna. Många av miljöproblemen är gränsöverskridande till sin karaktär och Sverige råder inte ensam över de insatser som krävs.

Det behövs miljömål som kan samla alla som arbetar för miljön att ta sig an de gränsöverskridande miljöutmaningar vi står inför i dag och för att möta ambitionen att Sverige ska vara ledande i det internationella miljöarbetet.

Miljödriven ekonomi

Sverige ska vara en ledande förebild som ett land med tillväxt som är miljöanpassad och byggd på hållbar användning av resurser. Regeringen verkar för att ta tillvara de ekonomiska möjligheter som öppnas med övergången till en låg-

utsläppsekonomi. Ekonomiska styrmedel är av central betydelse. Effektiva styrmedel ska användas och utvecklas som innebär att förorenaren betalar för utsläpp, samtidigt som alternativ stimuleras. Ett exempel är beskattningen av koldioxidutsläpp. Regeringen har också utvecklat de gröna el-certifikaten som ger långsiktiga och ekonomiska förutsättningar för en förnybar elproduktion. Andra exempel är miljöbilspremien som stimulerar utvecklingen mot en fossilfri bilpark. Genom att ligga i framkant möter vi inte bara våra egna miljöproblem utan bidrar till teknikutveckling som ger miljölösningar för vår omvärld och samtidigt bidrar till arbetstillfällen i Sverige.

Hållbara städer

Utvecklingen i världens städer kommer att ha en stor inverkan på hur vi kan motverka klimatförändringen och andra miljöhot och samtidigt uppnå en hållbar tillväxt och goda livsvillkor. Sverige har redan en internationellt sett relativt stark position inom hållbar stadsutveckling, med ett stort kunnande inom kommuner och näringsliv och med flera miljöteknikföretag som ligger i framkant. Avancerad miljöteknik och kunnande kring hållbar stadsutveckling kommer allt mer att efterfrågas i såväl industrinationer som utvecklingsländer. En fortsatt positiv utveckling av den svenska positionen inom hållbar stadsutveckling förutsätter att det tillskapas nya goda exempel på hållbara städer.

Regeringen har initierat en satsning på hållbara städer, som syftar till att stimulera utveckling av attraktiva stadsmiljöer med minskad klimat- och miljöpåverkan som kan utgöra förebilder nationellt och internationellt för hållbart stadsbyggande och tillämpad miljöteknik.

Miljöbilspremien

Regeringen stimulerar introduktion av ny teknik och nya bränslen inom transportsektorn. Införandet av en miljöbilspremie har inneburit en kraftig ökning av andelen miljöbilar på den svenska nybilsmarknaden. Miljöbilspremien med 10 000 kronor till alla som köper en miljöbil gäller t.o.m. den 30 juni 2009. Premien har varit en tidsbegränsad stimulans för att uppmuntra fler att gå över till att köra bränsleeffektiva bilar

och bilar som drivs med miljöbränslen. Miljöbilsförsäljningen har överträffat alla förväntningar och bedömningar som bilbranschen, myndigheter och regeringen gjort. Användandet av biobränslen stimuleras genom befrielse från både koldioxid- och energiskatt. Under 2008 har det även blivit möjligt att efterkonvertera personbilar för alternativa bränslen.

Satsning på miljöteknik och miljöanpassade transportsystem

När svenska företag investerar i miljöteknik utomlands genererar det i många fall större utsläppsminskningar än om samma investering görs i Sverige. Tekniköverföring till utvecklingsländer är en viktig miljöåtgärd. Kyotoprotokollets mekanism för ren utveckling (CDM) är ett instrument som kan användas för tekniköverföring. Potentialen för tekniköverföring genom CDM kan tas i anspråk i väsentligt högre grad än för närvarande. Insatser och investeringar inom CDM innebär ytterligare kapitalflöde till utvecklingsländerna vid sidan av utvecklingsbiståndet. Regeringen föreslår att ytterligare resurser tillförs mekanismen för ren utveckling. Resurserna kan förutom att minska utsläppen av växthusgaser också bidra till att stimulera hållbar utveckling i mottagarländerna.

En omställning av infrastruktur och transportsystem mot mer hållbara lösningar kommer att bli nödvändig. De olika transportslagen bör i högre grad bära sina egna miljökostnader och samhällsekonomiska kostnader bör i högre grad internaliseras i transportpriset. I ett framtida transportsystem kommer alla transportslag att behöva utnyttjas effektivt. Att underlätta kombitrafik och fler transporter på järnväg är viktiga delar av en omställning av transportsystemet. Sverige och EU har ett viktigt uppdrag att styra utvecklingen mot energi- och transportsystem som förbättrar luftkvaliteten, minskar koldioxidutsläppen och därigenom motverkar klimatförändringen. Inom ramen för EU-samarbetet verkar den svenska regeringen för bl.a. bindande och skärpta avgaskrav på fordon, ökad användning av förnybara drivmedel, framtagande av ambitiösa och ändamålsenliga hållbarhets-kriterier för produktion av biobränslen och slopade tullar på förnybara drivmedel.

En effektiv utsläppshandel

Marknadsekonomins förändringsförmåga ska tas till vara för klimatförbättringar. Den europeiska handeln med utsläppsrätter och koldioxidskatten är viktiga och kostnadseffektiva sätt att få ner utsläppen av växthusgaser.

Genom EU:s utsläppsrättshandel och koldioxidskatten sätts pris på utsläppen av koldioxid och förorenaren får betala.

Att inkludera flyget i EU:s utsläppshandels-system år 2012 är i linje med regeringens strävan att bredda utsläppshandeln. Regeringen förespråkar att utsläppshandeln ska inkludera fler gaser, fler sektorer och fler länder samt att tilldelning av utsläppsrätter ska ske mot betalning (auktionering) i så stor utsträckning som möjligt.

Regeringen stöder därför Europeiska rådets uppmaning till Europeiska kommissionen att utreda hur yttransporter till lands och sjöss ska kunna anslutas. Regeringen ser positivt på det nuvarande förslaget från kommissionen där tilldelningen av utsläppsrätter i den handlande sektorn är mer restriktiv, delvis sker genom auktionering och bestäms på EU-nivå. Utsläppshandeln föreslås vidgas genom att ytterligare branscher inkluderas. Möjligheten för enskilda medlemsstater att ensidigt inkludera ytterligare anläggningar utvecklas. Även förutsättningarna att länka den europeiska handeln till andra länders handelssystem bör stärkas. Risker för utflyttning av produktion och investeringar i branscher med höga utsläppsnivåer av koldioxid till länder utan klimatrestriktioner behöver beaktas i utformningen av handelssystemet och motverkas. Ett tillräckligt omfattande internationellt klimatavtal är den bästa lösningen på detta problem.

Ökad återvinning och minskad nedskräpning

Insatser behövs för att minska avfallsmängderna och öka återvinningen. Det är viktigt att få en bred acceptans bland medborgarna för insamlingssystemen. Regeringen ser därför över hur producenternas ansvar för insamling av avfall kan utvecklas. Det är av stor vikt att servicegraden höjs i glesbygdskommuner. Regeringen har utsett en förhandlingsman med uppgift att åstadkomma samarbetslösningar mellan

kommuner och producenter av förpackningar och returpapper.

Fortsatta regelförenklingar på miljöområdet

Regeringen har som mål att minska företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk med minst 25 procent till hösten 2010. Regeringens syfte är också att regelförenklaringsarbetet ska leda till en märkbar förändring i företagens vardag. Fungerande och effektiva tillståndsprocesser och effektiv tillsyn är viktigt för att näringsliv och verksamheter ska kunna utvecklas med fortsatt hög miljökrav. Regeringen har bl.a. beslutat om ändringar som medför en minskad administrativ börda för verksamheter som påverkar miljön. Över 1 000 av de i dag tillståndspliktiga verksamheterna blir nu anmälningspliktiga i stället. För att ytterligare underlätta vindkraftsutbyggnaden kommer Miljöprocessutredningen (2007:184) att lämna förslag på regelförenklingar för vindkraft i plan- och bygglagen (1987:10) och miljöbalken (1998:808).

Ett ändamålsenligt strandskydd

Miljödepartementet har presenterat ett förslag till ett nytt ändamålsenligt strandskydd (Ds 2008:21). Strandskyddets betydelse för friluftsliv, växt- och djurliv samt lokal och regional utveckling är viktiga aspekter i utformningen av ett ändamålsenligt strandskydd. Därför kommer strandskyddet att utvecklas för att ge ett tydligare skydd i de områden där ett starkt tryck på exploatering finns, samtidigt som större grad av lokal och regional anpassning av strandskyddet ska kunna ske. Förslaget har varit på remiss och bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen avser att under hösten 2008 presentera en proposition på området. I budgeten avsätts medel för att förbättra den framtida hanteringen av strandskyddsbestämmelserna. För en positiv landsbygdsutveckling är reformering av strandskyddet ett viktigt steg.

Det internationella miljöarbetet

Miljöpolitiken inom EU har stor betydelse för både Sveriges miljö och utvecklingen av global

miljöpolitik. Eftersom miljöproblem är gränsöverskridande anser regeringen att de svenska miljömålen bäst uppnås genom att till fullo dra nytta av de verktyg som EU erbjuder i form av bindande lagstiftning på miljöområdet och ett samordnat agerande i internationella förhandlingar.

Sverige är en drivande kraft i att utforma EU:s miljöpolitik. Miljöverkan ökar om incitament och regleringar för miljön inte enbart genomförs i Sverige, utan också beslutas och genomförs på europeisk nivå. Det ger även möjligheter för likvärdiga konkurrensvillkor för företag som rör sig på den europeiska marknaden. Sverige är också pådrivande i regionala och globala miljöprocesser och arbetar för en mer effektiv och hållbar internationell miljöförvaltning i syfte att stärka det globala miljöskyddet.

Ett exempel är regeringens ambition att verka för en god kontroll av farliga kemiska ämnen, byggd på långtgående europeisk och internationell samverkan. Regeringen kommer att agera internationellt och inom EU för att ytterligare stärka regelutvecklingen inom kemikalieområdet. Genom den globala kemikaliestrategin (SAICM) och i arbetet med den europeiska kemikalielagstiftningen verkar regeringen bl.a. för att minska användningen och spridningen av farliga ämnen i varor. I det globala kemikaliearbetet är en viktig byggsten att ge ekonomiskt och kunskapsmässigt stöd till utvecklingsländerna, bl.a. genom kapacitetsuppbyggnad. Den lagstiftning som beslutas ska på ett effektivt sätt genomföras och övervakas i Sverige.

Under andra halvåret 2009 kommer Sverige som ordförandeland i EU att leda arbetet i bl.a. EU:s miljøråd. Detta kommer att ge regeringen ökad möjlighet att påverka vilka frågor som kommer på dagordningen i EU och hur de ska behandlas. Ordförandeskapet innebär också att Sverige kommer att företräda EU i andra internationella organisationer.

Inom EU kommer regeringen att bl.a. driva följande på miljöområdet:

- Sverige ska som ordförandeland i EU:s ministerråd, med utgångspunkt i de förhandlingspositioner för EU som etablerats i miljørådet, verka för att EU behåller sin ledande position inför och under förhandlingarna inom klimatkonventionens partskonferens COP15 i Köpenhamn i december 2009 om en ny internationell klimatregim efter år 2012.

- EU:s havspolitik bör innehålla tydliga åtgärder inom de berörda sektorerna (fiske, sjöfart, energi, turism). Sverige ska verka för att Östersjön utses till ett pilotområde som kan föregå med gott exempel i genomförandet av det marina direktivet och att EU-strategin för Östersjöregionen också innebär att jordbrukspolitiken, fiskeripolitiken och kemikaliepolitiken i ökad utsträckning tar hänsyn till den marina miljön.

- Sverige ska verka för att en grundlig utvärdering görs av läget beträffande 2010-målet att hejda förlusten av biologisk mångfald och arbeta för att ta fram en gemensam position och förslag på konkreta åtgärder för EU. EU har en viktig roll att spela inför det tionde partsmötet i FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) år 2010. Sverige kommer som ordförandeland under hösten 2009 leda EU:s förberedelser inför partsmötet och kommer att arbeta för att EU ska spela en konstruktiv och pådrivande roll.

Ett antal aktiviteter kommer att genomföras under det svenska EU-ordförandeskapet som lyfter fram miljöpolitikens möjligheter för att skapa jobb, tillväxt och hållbar utveckling.

3.6 Resultatredovisning

Miljömålsrådet lämnade i april 2008 sin fördjupade utvärdering av Sveriges miljö kvalitetsmål.

Utvecklingen i miljön går i flera fall åt rätt håll. Nio av de sexton miljö kvalitetsmålen är dock svåra eller inte möjliga att nå i tid. Särskilt allvarligt är läget för klimatmålet där utvecklingen går åt fel håll trots att de svenska utsläppen har minskat. Även tillståndet i våra hav är oroande. För miljö kvalitetsmålet Levande skogar finns visserligen positiva tendenser, men målet bedöms ändå som mycket svårt eller inte möjligt att nå till 2020. Målet God bebyggd miljö har fått en ändrad bedömning och blir även det mycket svårt eller inte möjligt att nå i tid.

Det finns flera orsaker till att miljö kvalitetsmålen blir svåra att nå enligt Miljömålsrådet. De flesta av målen är starkt beroende av samhällsutvecklingen i både Sverige och omvärlden. Sverige kan inte själv styra måluppfyllelsen på grund av miljöproblemens gränsöverskridande karaktär. I flera fall hinner målen inte nå eftersom det tar lång tid för naturen att återhämta sig

från skador. I vissa fall är det bristen på åtgärder som är orsaken till att målen inte kommer att nås.

Regeringen har beslutat att göra en översyn av miljö målssystemet för att öka dess relevans och effektivitet (dir 2008:95).

3.6.1 Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet är att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringen ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimat-systemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.

Ett delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljö arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålet gäller svenska utsläpp av växthusgaser.

Resultat

De totala svenska utsläppen av växthusgaser beräknade som koldioxidekvivalenter var ca 66 miljoner ton år 2006 (exklusive utsläpp och upptag av växthusgaser från sektorn markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk). Utsläppen har minskat med omkring sex miljoner ton eller ca nio procent sedan 1990. Det är främst utsläppen från bostäder och service samt från jordbruk och deponier (metanavgång) som minskat.

Utsläppen per person har minskat från ca åtta ton 1990 till ca sju ton 2006. I dessa siffror ingår inte utsläpp från internationellt flyg och sjöfart till och från Sverige. Utsläppen från transporter, arbetsmaskiner, järn- och stålindustrin samt av fluorerade gaser har däremot ökat.

Från 2005 till 2006 minskade utsläppen med ca en miljon ton. Utsläppsminskningen kan huvudsakligen kopplas till den fortsatta konverteringen från oljeuppvärmning i bostäder och lokaler. Till en del beror den också på en mild vinter och god vattentillgång för vattenkraften. De senaste årens trend med ökade utsläpp från inrikes transporter bröts och minskade i stället

något. Detta berodde främst på minskade utsläpp från flyg och sjöfart och att etanol delvis har ersatt bensin som drivmedel.

Världens samlade utsläpp av växthusgaser fortsätter att öka och den globala medeltemperaturen ökar i takt med stigande halter av växthusgaser i atmosfären. Koldioxidhalten har ökat med drygt 35 procent sedan mitten av 1800-talet, från 280 till 380 miljondelar (ppm). De senaste tio åren ökade koldioxidhalten nästan två ppm per år. Samtidigt ökar halten av övriga växthusgaser. Sammantaget är halten växthusgaser i dag ungefär 430 ppm koldioxidekvivalenter.

Det är främst utsläppen av koldioxid från användningen av fossila bränslen för energiproduktion och transporter som ökat. Under senare år är ökningen störst från utvecklingsländer med starkt växande ekonomi som Kina och Indien. Men utsläppen i industriländer som USA, Australien, Spanien och Kanada har också ökat kraftigt.

Analys och slutsatser

De svenska utsläppen har minskat samtidigt som ekonomin vuxit. Sverige hör till det fåtal industriländer som kan redovisa en avtagande trend för de nationella utsläppen. Sedan 1990 har BNP ökat med 44 procent samtidigt som koldioxidutsläppen har minskat med närmare nio procent. Insatta styrmedel ger effekt och delmålet att de svenska utsläppen av växthusgaser ska minska med fyra procent som medelvärde för perioden 2008–2012 jämfört med 1990 bör kunna nås med dagens styrmedel.

Det är främst utsläppen från el- och värmeproduktion, industrin och raffinaderier som bedöms öka i framtiden. Dessa utsläpp omfattas i dag till stor del av EU:s system för handel med utsläppsrätter. Hur systemet utvecklas efter 2012 har alltså stor betydelse för EU:s och Sveriges utsläpp av växthusgaser till 2020.

Klimatförändringen är en global fråga vars lösning förutsätter internationellt samarbete. Kyotoprotokollet anvisar internationella samarbetsformer när det gäller åtgärder mot en ökande halt av växthusgaser i atmosfären. Det är de så kallade flexibla mekanismerna, dvs. mekanismen för en ren utveckling (CDM) och gemensamt genomförande (JI). Dessa mekanismer vidgar utrymmet för effektiva åtgärder

för att uppfylla åtaganden till att sträcka sig utanför enskilda parter territorium. I längden kan långtgående utsläppsminskningar som är nödvändiga för en verkningsfull insats mot klimatförändringen inte begränsas av nationella gränser. I de pågående klimatförhandlingarna är en dominerande uppfattning i alla läger att projektmekanismerna bör vara centrala element i ett avtal för tiden bortom 2012.

Klimat- och sårbarhetsutredningen visade på behovet av att kartlägga olika ekosystems och arters känslighet för ett förändrat klimat med beaktande av markanvändningen (SOU 2007:60). Regeringen konstaterar att ekosystemens motståndskraft bör säkras genom hållbart nyttjande och bevarande av biologisk mångfald, så att de åtminstone delvis kan anpassa sig till ett förändrat klimat och ändå upprätthålla nödvändiga s.k. ekosystemtjänster och fortsatt buffra klimatförändringen och dess effekter. Regeringen avser också att verka för att åtgärder som motverkar klimatförändringen så långt möjligt ger nytta i form av bevarad biologisk mångfald och upprätthållande av ekosystemtjänster.

3.6.2 Frisk luft

Miljökvalitetsmålet är att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller halter för svaveldioxid, kvävedioxid och marknära ozon, minskning av utsläppen av flyktiga organiska ämnen, halt av partiklar samt halt av bens(a)pyren.

Resultat

Delmålen om svaveldioxid och utsläpp av flyktiga organiska ämnen är uppnådda. Delmålen om kvävedioxid, marknära ozon, partiklar och bens(a)pyren överskrids fortfarande.

För de flesta hälsopåverkande luftföroreningar sjönk halterna långsiktigt både i de mest påverkade miljöerna och i landet i övrigt från 1970-talet fram till millenieskiftet. Därefter har det inträffat ett trendbrott för marknära ozon och kvävedioxid. För marknära ozon har främst bakgrundshalterna ökat, däremot har de maxi-

mala halterna som uppmätts under längre tidsperioder minskat något. Halterna av kvävedioxid och partiklar är i huvudsak ett problem i större tätorter.

Analys och slutsatser

Enligt Miljömålsrådets bedömning blir det svårt att nå såväl miljö kvalitetsmålet i sin helhet som delmålen om halterna av kvävedioxid, marknära ozon och partiklar.

Det finns ingen enhetlig orsak till varför målen är svåra att nå. Marknära ozon bildas genom reaktioner mellan kväveoxider och kolväten i solljus. Eftersom processen tar tid sker reaktionen oftast långt från källorna. För att halterna av marknära ozon ska minska krävs därför åtgärder mot utsläppen i de länder vars utsläpp påverkar luftkvaliteten i Sverige. Sverige deltar aktivt i luftvårdsarbetet internationellt och inom EU. Arbetet i FN:s internationella sjöfartsorganisation (IMO) är särskilt viktigt eftersom sjöfarten svarar för betydande utsläpp av bl.a. kväveoxider (se även avsnitt 3.6.3).

Halterna av kvävedioxid och partiklar är i huvudsak ett problem i större tätorter. Att delmålen inte nås och att miljö kvalitetsnormerna inte nås beror till övervägande delen på lokala utsläpp. För de mest drabbade orterna har det fastställts åtgärdsprogram för att sänka halterna. De på kort och medellång sikt mest effektiva åtgärderna är vanligen de som beslutas lokalt eller regionalt. När det gäller halterna av större partiklar (PM10) är bildningen av slitagepartiklar en viktig faktor.

3.6.3 Bara naturlig försurning

Miljö kvalitetsmålet är att de försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underkända gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller minskad försurning av sjöar, rinnande vatten och skogsmark samt minskning av utsläppen av svavel-dioxid och kväveoxider till luft.

Resultat

Delmålen om försurade sjöar och vattendrag, försurad skogsmark och utsläpp av svavel-dioxid är i det närmaste uppnådda.

Utsläppen av kväveoxider uppgick 2006 till ca 174 000 ton jämfört med delmålet 148 000 ton.

Analys och slutsatser

Omfattande minskningar av utsläppen av försurande ämnen i Sverige och våra grannländer har lett till att försurningstillståndet i mark och vatten har förbättrats betydligt. Utsläppen förväntas minska ytterligare fram till 2020. Men nedfallet av försurande ämne beräknas 2020 fortfarande överskrida s.k. kritisk belastning på tolv procent av Sveriges yta. Framför allt är sydvästra Sverige utsatt. I det området finns stora områden med särskilt känsliga jordar, vars buffertförmåga delvis försvunnit, samtidigt som nedfallet av luftföroreningar från andra länder är stort.

Miljö målsrådet bedömer att delmålet om utsläpp av kväveoxider kan nås om ytterligare åtgärder vidtas. Trots detta blir det, enligt Miljö målsrådet, svårt att nå miljö kvalitetsmålet i sin helhet. En orsak till det är att de naturliga läkningsprocesserna tar lång tid. Detta gäller framför allt i mark. I sjöar och vattendrag ger kalkning en snabb men icke bestående effekt på surhetsgrad och biologisk mångfald. I de av försurning mest utsatta områdena kan mer långsiktiga åtgärder bli nödvändiga. Denna fråga kan bl.a. hanteras i arbetet med åtgärdsprogram enligt vattendirektivet.

Luftvårdsarbetet inom EU och internationellt är betydelsefullt. Inom EU är bl.a. arbetet med ett nytt direktiv om nationella utsläppstak för miljö- och hälsofarliga luftföroreningar samt med avgaskkrav för bilar och arbetsmaskiner viktiga processer. Internationellt är framför allt arbetet inom IMO viktigt. Organisationen förväntas att i höst besluta om kraftigt skärpta krav på svavelhalten i bränsle samt utsläppen av kväveoxider.

3.6.4 Giffri miljö

Miljö kvalitetsmålet är att miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits

av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Nio delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, miljö- och hälsoinformation om varor, utfasning av farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljö kvaliteten för kemiska ämnen, sanering och efterbehandling av förorenade områden, dioxiner i livsmedel samt exponering för kadmium.

Resultat

Delmålet kunskap om kemiska ämnen syftar till att kunskap ska tas fram om kemiska ämnens hälso- och miljöfarliga egenskaper. Undersökningar från USA och EU visar att denna kunskap är mycket bristfällig för flertalet ämnen. Detta gäller även för ämnen som förekommer i stora volymer i samhället. För ca 85 procent av de 2 500 kemikalier som i dag finns på EU-marknaden och hanteras i volymer över 1 000 ton, bedöms befintlig kunskap om hälso- och miljöfarlighet ligga lägre än de krav som i dag ställs på nya ämnen som släpps ut på EU-marknaden i volymer över ett ton per år. Kunskapsläget är avsevärt bättre för kemiska ämnen och produkter som endast får användas om de är godkända, såsom bekämpningsmedel. För några oavsiktligt bildade ämnen, som bildas i industriprocesser, såsom dioxiner och PCB ligger kunskapsnivån över delmålet krav.

Beträffande delmålet om information om farliga ämnen i varor så finns sedan länge ett EU-gemensamt informationssystem för kemiska ämnen och produkter med kriterier för att bedöma produkternas hälso- och miljöfarlighet samt system för hälso- och miljöinformation med uppgifter bl.a. om de farliga ämnen som ingår. För varor som inte är kemiska produkter saknas dock ännu krav på hälso- och miljöinformation om ingående ämnen. Det innebär att varor som importeras från länder utanför EU kan vara behandlade med kemikalier och bekämpningsmedel som inte är tillåtna inom unionen, utan att någon information upplyser om detta. Dagens globala produktkedjor kräver m.a.o. insatser på internationell nivå.

När det gäller delmålet om utfasning av farliga ämnen har en skärpt reglering inom EU:s kemikalie- och produktslagstiftning inneburit minskad användning av flera särskilt farliga ämnen. Det gäller bl.a. tungmetallerna kvicksilver, bly och kadmium. I dag saknas en samlad bild över användningen av långlivade, bioackumulerande och toxiska ämnen i nyproducerade varor. EU:s kemikalielagstiftning Reach kommer dock att lägga en grund för mer systematisk inventering och utfasning av sådana särskilt farliga ämnen.

Delmålet om riskminskning syftar till minskade risker genom att farliga kemiska ämnen byts ut eller hanteras säkert. Enligt nuvarande formulering ska riskminskningen illustreras genom framtagna indikatorer. Kemikalieinspektionen redovisar kontinuerligt indikatorer för allergiframkallande, hälsofarliga, konsumenttillgängliga kemiska produkter samt växtskyddsmedel. Utifrån tillgängliga indikatorer finns det i dag inga entydiga trender om i vilken riktning utvecklingen är på väg. För växtskyddsmedel har sedan 1988 hälso- och miljöriskerna, uttryckt som indikatortal, minskat med 69 respektive 28 procent, medan andelen allergiframkallande ämnen i konsumentprodukter har ökat från ca 16 procent 1995 till ca 24 procent 2005.

Delmålet om riktvärden för miljö kvaliteten uppnåddes 2005.

Vad gäller delmålen om efterbehandling av förorenade områden bedöms identifieringen i princip vara klar. Inventering av de identifierade områdena pågår och resulterar i en bransch- eller riskklassning för varje område. År 2007 hade mer än 50 000 potentiellt förorenade områden branschklassats och mer än 15 000 objekt riskklassats. Bidragsfinansierade undersökningar pågår eller har avslutats vid 500 områden under perioden 1999 t.o.m. 2007. Statligt finansierade efterbehandlingsåtgärder pågår eller har avslutats vid 80 förorenade områden.

När det gäller delmålet om dioxiner i livsmedel har åtgärder såsom förbättrad avfallshandling, rening av rökgaser, upphörd klorgasblekning av pappersmassa och övergång till blyfri bensin lett till att de kända svenska utsläppen av dioxiner minskat till en bråkdel av utsläppen i början av 1980-talet. Trots denna utveckling är dock halterna i fisk från Östersjön från hälso- och miljösynpunkt för höga så särskilda åtgärder

måste vidtas, bl.a. för att informera konsumenterna.

För delmålet om exponering av kadmium ligger nuvarande intag av kadmium via föda i Sverige på de nivåer där samband med njurskador och benskörhet observeras. Bland icke-rökare är livsmedel den största intagskällan. Kadmiumhalter i arbetsmiljö ligger under uppsatta gränsvärden. Åtgärder inom svenskt lantbruk har minskat tillförseln av kadmium till åkermark. Nedfallet av kadmium från andra länder förväntas fortsatt minska till följd av överenskommelser inom FN:s luftvårdskonvention (CLRTAP).

Analys och slutsatser

Genomförandet av EU:s kemikalielagstiftning Reach fortgår enligt plan. Nödvändiga ändringar i miljöbalken och tillhörande förordningar har antagits av riksdagen i maj 2008 (prop. 2007/08:80, bet. 2007/08:MJU19, rskr. 2007/08:181). Kemikalieinspektionen har inrättat en Reach-upplysning och genomfört omfattande vägledningsinsatser till andra svenska myndigheter och företag. Genom Reach införs bl.a. krav på att information ska lämnas om särskilt farliga ämnen som ingår i varor, om halten överstiger 0,1 procent.

Inom ramen för revideringen av nuvarande växtskyddsdirektiv verkar Sverige för en restriktiv politik, inkluderande substitution, för växtskyddsmedel med oacceptabla miljö- och hälsoeffekter.

Europaparlamentet och rådet har kommit överens om utformningen av förordningen om exportförbud för och säker lagring av kvicksilver. Exportförbudet gäller fr.o.m. den 15 mars 2011 och innebär att kvicksilveröverskott inom EU, från bl.a. klor-alkali-industrin måste slutförvaras inom EU. Förordningen innebär minskad spridning av kvicksilver och därmed minskad globala tillgång till kvicksilver.

Trots den i huvudsak positiva utvecklingen när det gäller EU:s kemikalie- och produktlagstiftning bedömer regeringen att det kommer att vara svårt att nå många delar av miljö-kvalitetsmålet. För att främja en giftfri miljö är det enligt regeringen viktigt att Sverige agerar för en verkningsfull tillämpning av redan beslutad gemenskapslagstiftning såsom Reach, samt bidrar till utformandet av ny lagstiftning.

Sverige ska fortsättningsvis ha en drivande roll i arbetet med internationella överenskommelser på kemikalieområdet. Flera av dessa överenskommelser är nu inne i ett avgörande genomförandeskede. Utifrån regeringens skrivelse Sveriges politik för global utveckling (skr. 2007/08:89) ska Sverige verka för att internationellt förbättra informationen om kemiska ämnen i varor och på så vis bidra till minskade miljö- och hälsorisker i hela livscykeln. Sverige har också tagit initiativ till att genomföra en internationell workshop med syfte att diskutera utmaningarna kring information om kemikalier i varor. Enligt skrivelsen är målet att användningen av farliga kemikalier i utvecklingsländer ska minska och att omhändertagandet av avfall ska förbättras. Sverige har de senaste åren utökat sitt stöd till utvecklingsländer och länder i omvandling mot ökad industrialisering och Sverige kan på så vis bidra till uppbyggnad av kunskap och en myndighetsstruktur som leder till att länderna kan tillämpa överenskommelserna.

FN:s sjöfartsorganisations (IMO) konvention som reglerar tennorganiska föreningar i båt-bottenfärger träder i kraft den 17 september 2008. Det innebär att en global minskning av tenn i den marina miljön kan förväntas.

Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget om avloppsreningsverkens förmåga att ta hand om bl.a. läkemedelsrester visar att reningsverken inte är anpassade för att kunna omhänderta den ökade mängden läkemedelsrester. Dessa passerar därför reningsverken utan att brytas ner. Regeringen avser återkomma i frågan i samband med havspolitiska propositionen.

Regeringen beslutade i december 2007 att förbjuda användningen av blyhagelammunition vid jakt på våtmark och över grunt vatten samt vid skytte, i syfte att minska miljöpåverkan från blyammunition. Regeringen beslutade vidare att Kemikalieinspektionen ska utreda möjligheten att stimulera användningen av alternativ till blyammunition genom ekonomiska styrmedel. Östersjöländerna beslutade inom Helcom hösten 2007 att ersätta fosfater i tvättmedel och att utreda möjligheten att ersätta fosfater i maskindiskmedel. Regeringen beslutade i december 2007 att förbjuda fosfater i tvättmedel för privat bruk. Beslutet kommer att innebära minskade utsläpp av fosfor i svenska vatten med 30 ton per år.

Enligt Miljömålsrådets bedömning kommer delmålen för förorenade områden inte att nås. Efterbehandlingsområdet är relativt nytt och både tvärvetenskapligt och komplext. Både kunskapsuppbyggnaden och uppbyggnaden av organisation och marknad har tagit tid. För att nå målen behöver saneringstakten öka och kunskaperna förbättras.

3.6.5 Skyddande ozonskikt

Miljökvalitetsmålet är att ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Ett delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålet gäller minskning av utsläpp av ozonnedbrytande ämnen.

Resultat

Under perioden 2002–2005 har ozonut-tunningen varit konstant vilket antyder att ozonhalterna har slutat sjunka. Den totala mängden ozon är fortfarande 3,5 procent lägre än innan ozonnedbrytande ämnen började släppas ut. Enligt prognoserna kan fullständig återhämtning av ozonskiktet uppnås först bortom 2050. De svenska utsläppen har enligt Miljömålsrådets uppskattning minskat avsevärt mellan 1990 och 2006. Det gäller också på global nivå. De största mängderna av ozonnedbrytande ämnen i Sverige finns i bl.a. isoleringsmaterial som i vissa fall har en mycket lång livslängd.

Analys och slutsatser

Målet innebär att den mänskliga påverkan på ozonskiktet ska vara liten i förhållande till de naturliga processerna. Detta innebär i sin tur att halterna av ozonnedbrytande ämnen i stratosfären på sikt inte får överstiga de naturliga nivåerna. Den nu positiva utvecklingen kan kopplas till att halterna av ozonnedbrytande ämnen i den övre atmosfären också minskar. Enligt Miljömålsrådet visar prognoser att ozonskiktet kommer att vara som tunnast omkring 2020. Därefter förväntas återhämtningen börja. Koncentrationerna av ozonnedbrytande ämnen i atmosfären har påverkats positivt av arbetet

under Montrealprotokollet. Vid Montrealprotokollets partsmöte i september 2007 beslutade parterna om en snabbare utfasning av klorfluorkolväten (HCFC). Det svenska initiativet den s.k. Stockholmsgruppen har spelat en betydelsefull roll för att nå ett beslut om HCFC. Eftersom ozonnedbrytande ämnen även har en klimatpåverkande effekt har besluten under Montrealprotokollet också bidragit till att motverka klimatförändringen och till miljökvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Montrealprotokollet beräknas under perioden 1990 till 2010 ha minskat utsläppen av klimatpåverkande gaser som innebär en fördröjning av klimatförändringen med ca tio år (en minskning med 135 Gton koldioxidekvivalenter). Regeringen bedömer att fortsatt kraftfulla insatser i det internationella arbetet är nödvändiga för att ozonskiktet fullt ut ska återhämta sig. Åtgärder under Montrealprotokollet ska även framöver bidra till att motverka klimatförändringen.

3.6.6 Säker strålmiljö

Miljökvalitetsmålet är att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller utsläpp av radioaktiva ämnen, hudcancer orsakad av solen samt risker med elektromagnetiska fält.

Resultatredovisning beträffande området Strålsäkerhet finns under utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet*.

Resultat

Utsläppen av radioaktiva nuklider från kärnkraftverken har under året resulterat i beräknade stråldoser till mest exponerad person i kritisk grupp som med god marginal ligger under delmålet tio mikrosievert.

Antalet nya fall av hudcancer fortsätter att öka och det går ännu inte att se något trendbrott i hudcancerstatistiken.

Delmålet om elektromagnetiska fält är uppnått, enligt Miljömålsrådet.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att miljö kvalitetsmålet går att nå om ytterligare åtgärder vidtas. Svårigheterna gäller framför allt delmålet om hudcancer. Delmålet bedöms som mycket svårt att nå. Risker med solstrålning är väl kända hos befolkningen men trots detta är det svårt, och det tar lång tid, att få människor att förändra attityder och beteenden beträffande solvanor.

Miljömålsrådet bedömer att delmålet om radioaktiva ämnen bör kunna nås. Statens kärnkraftinspektion (SKI) och Statens strålskyddsinstitut (SSI) bedömer att utsläppen från de kärntekniska anläggningarna under 2006 gav en dos till kritisk grupp som är mindre än en hundradel av gällande gränsvärden. För att fokusera arbetet inom delmålet på omhändertagandet av radioaktivt avfall har SSI genom regleringsbrevet för 2008 fått i uppdrag att ta fram en nationell plan som omfattar allt radioaktivt avfall, både det som kommer från kärnteknisk verksamhet och det som kommer från annan, icke kärnteknisk, verksamhet. Den 1 juli 2008 lades SSI och SKI samman till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Arbetet med avfallsplanen kommer att fortsätta inom den nya myndigheten.

SSM har uppmärksammat den ökade användningen av strålning inom sjukvården. För att minska riskerna för att patienter och personal överexponeras behövs riktade tillsynsinsatser.

3.6.7 Ingen övergödning

Miljö kvalitetsmålet är att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller minskning av svenska vattenburna utsläpp av fosfor- och kväveföreningar samt minskning av utsläppen av ammoniak och kväveoxider till luft.

Resultat

Utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till vatten har minskat med 14

procent mellan 1995 och 2005. Framför allt är det utsläppen från kommunala reningsverk och industrier som minskat, men även utsläppen från jordbruk och enskilda avlopp har minskat.

Under samma period minskade även de vattenburna utsläppen av kväveföreningar till haven söder om Ålands hav med 24 procent. Naturvårdsverket redovisar i sin underlagsrapport till den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen att de största minskningarna av de samlade utsläppen till havet har skett vid reningsverk och industrier med utsläpp direkt till havet samt från jordbruket.

Delmålet om utsläpp av ammoniak uppnåddes 2005.

Beträffande delmålet om utsläpp av kväveoxider, se avsnitt 3.6.3.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att det kommer att bli mycket svårt eller omöjligt att nå miljö kvalitetsmålet till 2020 även om ytterligare åtgärder sätts in. Utsläppen till luft och vatten fortsätter att minska, men tillståndet i miljön förbättras inte i samma takt. De allvarligaste problemen finns i havsmiljön, främst i Östersjön.

Regeringen bedömer att det krävs omfattande åtgärder såväl i Sverige som i andra länder. Därför är det internationella samarbetet för att minska övergödningen viktigt. Styrmedel av stor betydelse är genomförandet av Helcom:s handlingsplan för Östersjön, Baltic Sea Action Plan (BSAP), som antogs av medlemsstaterna i november 2007 (se även avsnitt 3.6.10), ramdirektivet för vatten, den gemensamma jordbrukspolitiken och luftvårdsarbetet inom EU och internationellt.

Jordbruket står för den största andelen av de samlade svenska utsläppen till havet. De totala utsläppen från jordbruket till havet har visserligen minskat, men ytterligare minskningar från jordbruket och andra sektorer behövs utifrån Helcom:s bördefördelning. Åtgärderna bör kunna vidtas på de platser där de gör störst nytta för vattensystemen som helhet, med strävan efter en fördelning av åtgärdsbördan som ger hög kostnadseffektivitet och är samhällsekonomiskt rimlig.

Mot bakgrund av den allvarliga situationen har insatser mot övergödningen givits hög prioritet i regeringens havsmiljö satsning som påbörjades

2007. Insatserna omfattar åtgärder både för att minska belastningen av näringsämnen och för att restaurera havsmiljön. Regeringen beslutade i december 2007 att förbjuda fosfater i tvättmedel för privat bruk. Åtgärden bedöms minska utsläppen av fosfor med 30 ton per år. Regeringen avser att återkomma med förslag om fortsatta åtgärder mot övergödningen inom ramen för det pågående arbetet med en sammanhållen svensk havspolitik.

3.6.8 Levande sjöar och vattendrag

Miljö kvalitetsmålet innebär att sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller åtgärdsprogram för och skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer, åtgärdsprogram för restaurering av vattendrag, vattenförsörjningsplaner, utsättning av djur och växter samt åtgärdsprogram för hotade arter och fiskstammar.

Resultat

Beträffande delmålet om skydd av natur- och kulturmiljöer har drygt 100 av ca 240 särskilt värdefulla områden med höga naturvärden skyddats. Av de områden som pekats ut som särskilt värdefulla för kulturmiljövärden har ca 30 procent tillräckliga bestämmelser för att upprätthålla värdena. Skyddet av vattenmiljöer har under året omfattat 14 kvadratkilometer till en kostnad av tio miljoner kronor. Kostnaderna för skötsel av reservat för sjöar och vattendrag uppgick 2006 till drygt en miljon kronor.

Ungefär 700 vattendrag bedöms ha behov av restaurering varav 25 procent ska ha restaurerats till 2010 enligt delmålet. Arbetet pågår med att sammanställa och kategorisera hittills utförda restaureringar.

Delmålen om utsättning av djur och växter och om åtgärdsprogram för hotade arter är enligt Miljömålsrådet uppnådda.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att det är möjligt att nå miljö kvalitetsmålet om de areella näringarna förstärker sin miljöhänsyn och ytterligare åtgärder vidtas beträffande varje delmål. Arbetet med att skydda vattenmiljöer och deras biologiska mångfald måste bedrivas med fortsatt hög prioritet.

Regeringen bedömer att det är nödvändigt att arbetet med att utveckla och förstärka processen med genomförandet av ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) fortsätter. Resurserna vid vattenmyndigheterna och länsstyrelserna för arbetet med vattenförvaltning har förstärkts, bl.a. mot bakgrund av att genomförandet av ramdirektivet för vatten och dess dotterdirektiv nu går in i en avgörande fas. Allt arbete som rör vattnet och dess kvalitet måste ske utifrån en helhetssyn som omfattar allt vatten inom avrinningsområdena från källorna till kust och hav. Länsstyrelserna har till regeringen redovisat områden som är i behov av skydd. Det är av stor vikt att alla län fortsätter skyddsarbetet. Ekosystemansatsen och försiktighetsprincipen är centrala utgångspunkter för arbetet. Regeringen avser att belysa målkonflikter och synergieffekter och utifrån det välja lämpliga lösningar. Regeringen låter för närvarande utreda möjligheterna att effektivisera arbetet med omprövning av vattendomar utifrån bl.a. kraven i ramdirektivet för vatten, samt vilka lagändringar som behövs för att möjliggöra ett effektivt arbete och hur kostnaderna bör fördelas (Miljöprocessutredningen, M2007:04). Samma utredning undersöker behovet av regeländringar för att främja en så hög produktionskapacitet som möjligt i vattenkraftverken utan att undergräva arbetet med att nå miljömålen eller möjligheten att särskilt beakta det allmänna och enskilda fiskeintresset. Med ett generellt vattensystemperspektiv ges förutsättningar att på ett samlat sätt tillgodose elproduktionsintresset, miljömålsintresset och fiskeintresset. Utredningen ska även belysa hur konfliktlösning mellan olika mål och intressen kan underlättas genom ändringar i regelverket. Det är av stor vikt att alla län slutför arbetet med att identifiera områden som är i behov av skydd.

Det fortsatta arbetet med att skydda hotade fiskbestånd i sjöar och vattendrag har hög prioritet. Bl.a. bedömer regeringen att det finns behov av att reglera fisket i sötvatten och längs

våra kuster samt arbeta för att verkningsfulla åtgärder genomförs för att delmålet om uttag av fisk kan nås. Utsättning av för vattensystemen främmande arter ska följa de strategier för utsättning som finns i syfte att leda till ett fungerande skydd för ekosystemens struktur och funktion liksom för hotade arter och bestånd. Så långt möjligt bör lokala bestånd användas. Arbeta med att inrätta fiskefria områden ska fortsätta.

Swedish Water House har fortsatt att stärka arbetet med den globala vattenfrågan genom att förbättra förutsättningarna för nätverk mellan svenska aktörer och öka deras medverkan i det globala vattenarbetet.

3.6.9 Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet är att grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd av grundvattenförande geologiska formationer, förändringar i grundvattennivån samt kvalitetskrav för grundvatten.

Resultat

Av ca 1 600 kommunala grundvattentäkter har ca 65 procent skydd. Dessa står för omkring 90 procent av sammanlagt vattenuttag.

När det gäller delmålet om grundvattennivåer finns det brister i den kommunala och regionala planeringen.

Beträffande delmålet om rent vatten för dricksvattenförsörjning pekar Miljömålsrådet på databristen samt på det starka beroendet av åtgärder inom ramen för miljö kvalitetsmålen Bara naturlig försurning, Giftfri miljö och Ingen övergödning.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att miljö kvalitetsmålet kan nås om ytterligare insatser genomförs. Rådet lyfter fram den betydelse som tillkomsten av

vattenmyndigheterna har haft när det gäller att lyfta fram frågor om grundvattenskydd, förbättrad planering och åtgärder för att förbättra grundvattenkvaliteten. Vattenförvaltningen har under 2007 och 2008 fått ökade resurser, vilket kommer att ytterligare förbättra förutsättningarna för att nå miljö kvalitetsmålet.

3.6.10 Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljö kvalitetsmålet är att Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Sju delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd för kust- och skärgårdsområden, strategi för kulturarv och odlingslandskap, åtgärder för hotade marina arter, minskning av bifångster, anpassning av uttaget av fisk, begränsning av störningar från båttrafiken samt minskade utsläpp från fartyg.

Resultat

Området kring Gotska sandön är fiskefritt sedan 2006 och arbetet med att inrätta ytterligare fiskefria områden pågår. Regeringen beslutade i juli 2008 att föreslå totalt elva marina områden att ingå i det europeiska nätverket Natura 2000.

Delmålet om strategi för kulturarv och odlingslandskap har uppnåtts.

När det gäller delmålet om åtgärdsprogram finns nu åtgärdsprogram för 14 av 17 rödlistade marina arter. Naturvårdsverket avser att under året i samverkan med Fiskeriverket revidera befintliga förvaltningsplaner för gråsäl och knobbsäl.

Delmålet om bifångster är långt ifrån att nås, särskilt vad gäller gråsäl och knobbsäl.

Beträffande delmålet om uttag av fisk är situationen fortfarande kritisk för flera fiskbestånd.

Angående delmålet om buller och andra störningar har länsstyrelserna tagit fram en handlingsplan för inrättande av hänsynsområden i skärgården. Insatserna för att begränsa båttrafiken i hänsynsområdena kräver en förändring i människors beteende, vilket kan ta tid.

Antalet utsläpp av olja har minskat och kemikalieutsläppen är ringa.

Analys och slutsatser

Enligt Miljömålsrådet kommer miljö kvalitetsmålet att bli mycket svårt eller omöjligt att nå även om ytterligare åtgärder sätts in.

Havet tillhandahåller ett stort antal ekosystemtjänster som många sektorer i samhället nyttjar och påverkar på olika sätt. Regeringens ambition är därför att utveckla en sektorsövergripande politik som tar ett helhetsgrepp om havet och ser till hur havsanknutna näringar kan planeras och utvecklas samtidigt som ekosystemtjänsterna säkerställs, bevaras och vid behov restaureras. Regeringen har under 2007 och 2008 höjt ambitionsnivån bl.a. genom att 2007 införa det nya anslaget 1:12 *Havsmiljö* om totalt en halv miljard kronor för havsmiljörelaterade insatser t.o.m. 2010. Det fortsatta arbetet kommer att behandlas i detalj i den proposition om en sammanhållen svensk havspolitik som regeringen avser att presentera våren 2009. Ett betydande underlag för det fortsatta arbetet utgörs av havsmiljöutredningens slutbetänkande (SOU 2008:48) som överlämnades till regeringen den 9 maj 2008.

Regeringen bedömer att den rådande miljösituationen i haven kräver en kraftsamling när det gäller det internationella havsmiljöarbetet inom EU och inom de regionala havskonventionerna, speciellt Helcom och Ospar. En prioriterad fråga för regeringen är en effektivare mellanstatlig förvaltning av Östersjöns och Västerhavets miljö samt att fortsatt arbeta för en bättre koordinering av det internationella resursflödet för finansiering av miljöförbättrande åtgärder.

Bestånden av säl fortsätter att öka och bortsett från eventuella effekter av klimatförändringen tycks en fortsatt ökning av bestånden vara att vänta. Regeringen ser positivt på att hälsotillståndet för sälarna har förbättrats men ser också problem med lokalt kraftigt ökande sälstammar när det gäller relationen till fisket.

Regeringen framhåller utöver arbete med selektiva redskap också vikten av jakt för att komma till rätta med lokalt höga skadenivåer. I syfte att tydligare prioritera kompensation för sälskador, på främst det småskaliga kustnära fisket, ökar regeringen anslaget 1:8 *Ersättningar för viltskador m.m.* under utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*.

Delmålet om anpassning av uttaget av fisk är inte möjligt att nå till 2008. Den mycket kritiska situationen för flera fiskbestånd kvarstår. Sverige kommer därför utgå från forskarnas rekommendationer och i det internationella arbetet aktivt verka för att fisket på hotade arter och bestånd minimeras.

Delmålet om minskade utsläpp från fartyg bedöms kunna nås. Antalet olagliga oljeutsläpp har minskat inom svenskt ansvarsområde de senaste åren. Detta indikerar enligt Miljömålsrådet att Kustbevakningens operationer samt det internationella samarbetet fortsätter att ge resultat. En rad åtgärder har också vidtagits för att inom Helcom-området minska antalet avsiktliga utsläpp. Den ökande trafiken på Östersjön och belastningen från fritidsbåtar kräver dock enligt regeringens mening fortsatta åtgärder för att minska buller i skärgårdsområdena, minska utsläppen av giftiga ämnen till havet, minska risken för spridning av främmande arter samt öka beredskapen för olyckor och mottagning av avfall i hamnarna. Statskontoret har utrett och lämnat förslag på vem som bör ha rätt eller skyldighet att omhänderta, sanera och flytta sådana vrak och övergivna båtar som kan utgöra ett miljöproblem genom läckage av exempelvis olja och metaller och som bidrar till nedskräpning av våra kust- och farvatten samt dess omgivning. Statskontorets rapport lämnades till regeringen i maj 2008 och är ute på remiss till oktober.

Regeringen har för avsikt att utveckla och effektivisera den svenska förvaltningen och fysiska planering av havets resurser samt öka samordningen med myndigheter som har planeringsansvar för frågor rörande aktiviteter på land och i sötvatten med bäring på havsmiljön.

Till stöd för förvaltningen och miljöövervakningen behöver kunskapen om havet byggas upp och tillgången till information förbättras. Det av regeringen nyligen inrättade havsmiljöinstitutet har en nyckelroll i detta arbete.

För att uppnå en god havsmiljö och klara de åtaganden som Sverige har tagit på sig inom

ramen för Helcom:s handlingsplan för Östersjön och EU:s ramdirektiv om en marin strategi (2008/56/EG) anser regeringen att det är viktigt att ta vara på kreativa lösningar och att stimulera kostnadseffektiva miljöåtgärder på lokal nivå.

Regeringen avser återkomma med konkreta åtgärder rörande Hav i balans i den kommande propositionen om en sammanhållen svensk havspolitik.

Ett förändrat klimat till följd av människans utsläpp av växthusgaser är kanske ett av de största framtida hoten mot biologisk mångfald. Effektiv energianvändning och ökad tillförsel av förnybar energi är avgörande för att motverka klimathotet. Vindkraften har stor outnyttjad potential i Sverige och det kommer att krävas en omfattande utbyggnad av vindkraften för att nå uppställda mål. Många mycket goda vindlägen återfinns till havs i områden som har olika former av skydd, t.ex. Natura 2000. Regeringen anser att vindkraft i vissa av dessa områden bör kunna lokaliseras utan att skyddsvärdena påverkas på ett inte acceptabelt sätt. För att möjliggöra etablering av vindkraft i sådana områden krävs både att det finns djup kunskap om de arter och miljöer som skyddet avser och kunskap om vindkraftens effekter. Det pågår i dag ett omfattande arbete om vindkraftens miljöeffekter inom ramen för projektet Vindval. Arbetet bör dock kompletteras med riktade insatser för att förbättra kunskapsunderlaget för vindkraftsetablering i skyddade områden till havs. Möjligheter till synergier mellan biologisk mångfald och vindkraft bör också belysas ytterligare. Regeringen avser därför att under hösten 2008 ge ett sådant uppdrag till Naturvårdsverket i samråd med Energimyndigheten och andra berörda myndigheter.

3.6.11 Myllrande våtmarker

Miljö kvalitetsmålet är att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller utformning av en nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar, långsiktigt skydd för våtmarker, minskade miljöeffekter av skogsbilvägar över våtmarker, anläggning och åter-

ställning av våtmarker samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Delmålen om strategi för skydd och skötsel och om åtgärdsprogram för hotade arter är uppnådda.

Vad gäller delmålet om Myrskyddsplanen saknar nästan hälften av områdena ett fullgott skydd. Den 1 april 2008 återstod att långsiktigt skydda 245 av myrarna.

Delmålet om skogsbilvägar över våtmarker har inte nåtts. Enligt Miljömålsrådets rapport har skogsbilvägar fortsatt att byggas över våtmarker med höga värden. Skogsstyrelsens analys, som inte omfattar kulturmiljövärden, visar att skogsbilvägar byggts över 89 av de 7 600 våtmarker som undersökts.

Under åren 2000-2006 har 6 150 hektar våtmarker återskapats eller restaurerats i odlingslandskapet. Med denna takt beräknas 9 500 hektar uppnås 2010 vilket är lägre än de 12 000 hektar delmålet anger. Kvaliteten i de anlagda våtmarkerna varierar och vissa uppnår inte önskvärd kvalitet.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att miljö kvalitetsmålet är möjligt att nå om ytterligare åtgärder vidtas. Naturvårdsverket tog i samarbete med andra myndigheter 2006 fram en nationell strategi för myllrande våtmarker och 2007 en reviderad myrskyddsplan. Dessa skapar tillsammans med underlagsrapporten till fördjupad utvärdering av miljömålsarbetet för Myllrande våtmarker ett gott underlag för det fortsatta arbetet för att uppnå miljö målet. I vissa frågor kan dock kompletterande undersökningar och utredningar behövas.

Myrskyddsplan för Sverige har lagt grunden för ett systematiskt skydd av en naturtyp som Sverige internationellt sett har viktiga förekomster av. Det är dock inte realistiskt att nå delmålet om långsiktigt skydd för våtmarker med nuvarande insatsnivå.

Målet att minska skogsbilvägarnas effekt på våtmarkerna har inte nåtts. Sedan mitten av 1990-talet har den långsiktiga planeringen av vägnätet försämrats. Samverkan mellan olika

skogsägare sker sällan. Anläggningstakten av nya vägar är särskilt hög i norra Sverige. Under 2000-talet har det anlagts i genomsnitt ca 1 700 kilometer vägar per år. Den negativa effekten av anläggning av skogsbilvägar bör dock kunna minska genom en förväntad ökad hänsyn till våtmarker och vattenmiljöer inom de areella näringarna de kommande åren, inte minst inom skogsbruket. Ett av skälen är det framskridande arbetet inom vattenförvaltningen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Regeringen bedömer att samarbetet mellan olika näringar och intressegrupper samt lokalt deltagande i processer håller på att förbättras. Det behöver dock utvecklas ytterligare.

Arbetet med att återskapa och restaurera våtmarker behöver fortsätta. Att anlägga och restaurera våtmarker är betydelsefullt i ett landskapsperspektiv, inte bara för den biologiska mångfalden utan även som utjämnare av vattenflöden, som vattenrening, exempelvis genom reduktion av närsalter, för friluftsliv och som förstärkning av länkarna till vår kulturhistoria. Under de senaste decennierna har arbetet med restaurering och återskapande av våtmarker för bl.a. näringsretention kommit i gång på flera ställen i landet. Det är viktigt att detta arbete effektiviseras och utvecklas i ett landskapsekologiskt perspektiv och att andra våtmarksfunktioner som t.ex. utjämnare av vattenflöden förstärks. I det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2007-2013 ingår ersättning för anläggning och restaurering av våtmarker och våta betes- och slåttermarker. Under kommande år behövs även uppsökande arbete för att hjälpa till med rådgivning och projektering hos intresserade markägare.

Regeringen har beslutat om extra medel fr.o.m. 2007 till länsstyrelserna för att förstärka länsstyrelsernas arbete med att ta fram planeringsunderlag för våtmarksarbete och för uppsökande verksamhet. Förstärkningen förväntas kunna skapa ökat intresse för våtmarksanläggning och höja effektivitet och kvalitet i återskapandet och restaureringen.

Förändringar i klimatet kan orsaka ökad avrinning från alla markslag och därigenom ökad utlakning av näringsämnen, vilket ytterligare förstärker skälen för att intensifiera satsningarna på att bevara, restaurera och återskapa våtmarker då dessa kan bli allt viktigare för att balansera vattenflöden, ta hand om närsalter, och i de fall

de är torvbildande eller skogsproducerande, fungera som kolsänkor och utgöra viktiga ekosystem för biologisk mångfald.

3.6.12 Levande skogar

Miljökvalitetsmålet är att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller långsiktigt skydd av skyddsvärd skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden och åtgärdsprogram för hotade arter.

Resultat

Under 2007 har ca 21 000 hektar produktiv skogsmark nedanför den fjällnära gränsen avsatts som naturreservat. Ytterligare ca 2 000 hektar har avsatts som biotopskyddsområden och ungefär lika många hektar har skyddats genom upprättande av naturvårdsavtal mellan markägaren och staten. Därmed har totalt 145 000 hektar skyddats som naturreservat, 16 000 hektar som biotopskyddsområden och 22 000 hektar med naturvårdsavtal under tiden 1999-2007 nedanför den fjällnära gränsen.

Under 2008 har Sveaskog och Naturvårdsverket träffat en överenskommelse om att 70 000 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark på Sveaskogs markinnehav kommer att avsättas som naturreservat utan ersättning och därmed erhålla ett långsiktigt skydd. Anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* kan därmed i högre utsträckning användas för överenskommelser med enskilda markägare.

Skogsstyrelsens utvärdering av de frivilliga avsättningarna som redovisades under våren 2008 visar att målet om skogssektorns frivilliga avsättningar har nåtts.

Beträffande delmålet om förstärkt biologisk mångfald har den kraftiga ökningen av volymen död ved och arealerna gammal eller lövrik skog fortsatt, genomgående mer i söder än i norr, där utvecklingen är mycket långsam.

Skadenivån på fornlämningar och övriga kulturlämningar i samband med skogsbruk är fortfarande mycket omfattande.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter är uppnått, enligt Miljömålsrådet. Vid utgången av 2005 fanns 23 åtgärdsprogram som innehåller åtgärdsförslag som berör 52 hotade arter.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer i sin senaste fördjupade utvärdering att miljö kvalitetsmålet Levande skogar inte kommer att kunna nås till 2020. Skogens biologiska mångfald fortsätter till viss del att utarmas. Avverkningsnivån i skogen är mycket hög, vilket bl.a. beror på höga virkespriser. Skogsresursen nyttjas intensivt. Enligt Miljömålsrådet avverkas skogar med mycket höga naturvärden alltjämt och bristande hänsyn vid föryngringsavverkning påverkar mångfalden negativt. Ett flertal vanliga skogslevande arter minskar. Föryngringsavverkning av naturskogsliknande bestånd är enligt Miljömålsrådet den enskilda åtgärd som bedöms hota flest arter. Samtidigt förbättras vissa grundförutsättningar för den biologiska mångfalden, som t.ex. mängden död ved, förekomsten av grova träd, äldre lövrik skog. Skogens kulturmiljövärden utsätts i en oacceptabel omfattning för stora skador genom skogsbruk. Den bristfälliga hänsynen i skogsbruket bidrar till att skogens naturvärden och kulturlämningar skadas.

Efter det att regeringen i fjolårets budgetproposition konstaterat att arealmålet om formellt skydd inte skulle kunna nås med anvisad anslagsnivå påbörjade regeringen arbetet med att utveckla nya och kompletterande metoder för att skydda värdefulla skogsområden. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen redovisade i maj 2008 uppdraget att föreslå kompletterande metoder genom att utveckla den så kallade finska modellen, Skydd och värden i skogslandskapets biodiversitet, för svenska förhållanden. Förslaget om kompletterande metoder för bevarande av värdefull natur (KOMET) remissbehandlas för närvarande. Statskontoret har utvärderat befintliga naturvårdsinstrument för att nå miljö kvalitetsmålet och även lämnat andra förslag till hur arbetet med miljö kvalitetsmålet kan utvecklas. Redovisningarna kommer att utgöra underlag i regeringens fortsatta arbete med att utveckla områdesskydd och bevarande av natur med höga

naturvärden. Med beaktande av överenskommelsen om formellt skydd som ingåtts rörande delar Sveaskogs markinnehav, har nu förutsättningarna att nå delmål ett förbättrats. Regeringen bedömer nu att med skyddet av Sveaskogs mark och genom att andra stora markägare gör liknande insatser samt genom arbetet med att utveckla metoder och instrument inom arbetet med skydd av värdefull natur, att arealmålet om formellt skydd kommer att kunna nås.

Inom landsbygdsprogrammet för perioden 2007-2013 finns åtgärder för att stärka skogens biologiska mångfald, dels i form av ersättning för skötselinsatser, dels i form av information till skogsägare. Dessa åtgärder är nya i programmet och det är än så länge för tidigt att utvärdera åtgärdernas effekter.

3.6.13 Ett rikt odlingslandskap

Miljö kvalitetsmålet är att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller bevarande och skötsel av äng- och betesmarker, bevarande av småbiotoper i odlingslandskapet, vård av kulturbärande landskapselement, nationellt program för växtgenetiska resurser, åtgärdsprogram för hotade arter samt program för tillvaratagande av lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader.

Resultat

Arealen ängs- och betesmarker som sköts med miljöersättning inom landsbygdsprogrammet har ökat sedan 2000, men en viss minskning har skett under senare år. Den totala arealen ängs- och betesmark som i dag omfattas av miljöersättningen motsvarar ca 450 000 hektar betesmark och ca 8 400 hektar slättermark.

För småbiotoper finns sedan 2004 Jordbruksverkets slättbygdsstrategi, men det saknas data om hur många biotoper som försvinner respektive tillkommer i odlingslandskapet. Nationella

inventeringen av landskapet i Sverige (NILS) ska framöver dock kunna bidra med sådana data.

Trenden för kulturbärande landskapselement i odlingslandskapet som sköts med miljöersättning inom landsbygdsprogrammet skiljer sig mellan linje- respektive punktelement. För linjelementen, som utgörs av stenmurar, gårdesgårdar, diken, alléer m.m., har trenden sedan delmålet infördes varit tydligt uppåtgående medan motsvarande utveckling för punktelement, t.ex. åkerholmar, odlingsrösen och ensamma träd i odlingslandskapet, ökat långsammare. Dessutom ses stora regionala skillnader mellan hur miljöersättningarna utnyttjas för dessa landskapselement.

Enligt Miljömålsrådet är förutsättningarna för ett väl fungerande program för växtgenetiska resurser goda. För de inhemska husdjursraserna saknas ännu tillräckligt många individer av respektive djurslag för att säkerställa att de kan bevaras. Situationen är särskilt allvarlig för flera raser av fjäderfä.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter i odlingslandskapet har nåtts och program för mer än 150 arter har inletts.

Även delmålet om att ta fram ett program för kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader har nåtts. Arbetet med att bevara de kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnaderna sker i enlighet med programförslaget.

Analys och slutsatser

Regeringen delar Miljömålsrådets bedömning att delmålet ängs- och betesmarker kan nås om fler åtgärder vidtas. Delmålen om ängs- och betesmarker, småbiotoper samt landskapselement har stor betydelse för vilda djur och växtarter i odlingslandskapet. Utöver uppföljning av målpreciseringar som hänvisar till areal och omfattning är det viktigt att utvecklingen av de kvalitativa värdena följs upp.

Även delmålet om småbiotoper bedöms kunna nås. Småbiotoper är viktiga för att skapa en rik variation i odlingslandskapet. Det är dock oklart hur utvecklingen ser ut på objektsnivå. Samtidigt behövs mer kunskap om hur olika småbiotoper ska utformas och skötas för att de på bästa sätt ska fungera som en god livsmiljö för de arter som är knutna dit. Därför har Jordbruksverket initierat ett forskningsprojekt som syftar till att utvärdera vad skötseln och hävden

av småbiotoper betyder för den biologiska mångfalden. Svenska växtsorter och inhemska husdjursraser ska bevaras och utgöra en bred genetisk bas som beredskap för att vi ska kunna anpassa framtida jordbruksproduktion till klimatförändringarna och därigenom säkerställa en långsiktig livsmedelsförsörjning. Det finns även kulturhistoriska skäl för detta bevarandearbete. Åtgärder som möjliggör insamling, dokumentation, information, forskning och system för att bevara och säkerställa de svenska växt- och husdjursgenetiska resurserna långsiktigt behövs även fortsättningsvis. Det är angeläget att genomförandet av åtgärdsprogrammen för hotade arter i odlingslandskapet fortsätter.

Miljöersättningar inom landsbygdsprogrammet som främjar bevarande av biologisk mångfald, öppna landskap, våtmarker och småbiotoper i odlingslandskapet är betydelsefulla och fortsatt viktiga för att uppnå miljö kvalitetsmålet.

3.6.14 Storslagen fjällmiljö

Miljö kvalitetsmålet är att fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller begränsning av skador på mark och vegetation, minskning av bullret i fjällen från motordrivna fordon och luftfartyg, skydd av områden med representativa höga natur- och kulturvärden samt åtgärdsprogram för hotade arter. Resultatredovisning beträffande åtgärdsprogram för hotade arter finns under miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv (avsnitt 3.6.16).

Resultat

Eftersom bra underlag saknas har riskerna för skador på mark och vegetation hittills bedömts indirekt genom antalet renar och antalet terrängfordon. Antalet renar är i stort sett desamma jämfört med antalet 2005. Ökningen av

antalet terrängfordon har varit obetydlig de senaste åren. Trots detta återfann man i en studie som gjordes 2007 ca en kilometer stigar, körspår eller leder bredare än två decimeter per kvadratkilometer, d.v.s. spår på grund av tramp eller fordonskörning. Var åttonde av dessa stigar eller leder hade orsakats av fyrhjulingar. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i terrängkörningsfrågor.

Beträffande delmålet om buller har andelen terrängskotrar med fyrtaktsmotorer, som vanligen bullrar mindre, ökat kraftigt och står nu för ungefär hälften av antalet sålda fordon.

Delmålet om åtgärdsprogram för hotade arter är uppnått.

Analys och slutsatser

Enligt Miljömålsrådets bedömning finns ett stort behov av ny och fördjupad kunskap om fjällens vegetation och kulturmiljöer. Miljömålsrådet anser att det även behövs mer kunskap om förekomsten av buller och markskador. Redan i dagsläget är det av vikt att uppmärksamma negativa effekter i fjällmiljön av ett förändrat klimat.

3.6.15 God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet är att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Sju delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, uttag av naturgrus, minskning av avfallsmängder, energianvändning m.m. i byggnader samt inomhusmiljön.

Resultatredovisning beträffande samhällsplanering och byggande finns under utgiftsområde 18 *Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik*. Resultatredovisning beträffande kulturhistoriskt

värdefull bebyggelse finns under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid*.

Resultat

Enligt Miljömålsrådet ökar andelen kommuner som anger att de har aktuella program och strategier på de områden som anges i delmålet om planeringsunderlag. Ökningen sker dock långsamt. Särskilt de befolkningsmässigt minsta kommunerna saknar sådana underlag. För att underlätta vindkraftsutbyggnaden har regeringen infört ett särskilt stöd för vindkraftsplanering om 30 miljoner kronor per år för 2007 och 2008. Cirka 150 kommuner, länsstyrelser, samverkansorgan och regionala självstyrelseorgan är i dag aktiva i planeringsarbetet för vindkraft. För att ytterligare underlätta vindkraftsutbyggnaden kommer Miljöprocessutredningen (2007:184) att i september 2008 lämna förslag på regel-förenklingar i PBL och miljöbalken avseende vindkraft.

De kunskapsunderlag om bebyggelsens kulturhistoriska värden som i dag finns på central och lokal nivå uppvisar stora brister. Miljömålsrådet betonar att urvalet av områden av riksintresse för kulturmiljövärden i vissa fall är föråldrad. Merparten av riksintressena saknar formellt skydd och få kommuner utnyttjar plan- och bygglagens möjligheter att skydda bebyggelsens kulturvärden.

Trafikbuller är ett utbrett miljöproblem. Det är den miljö störning som berör flest människor i Sverige. Stora osäkerheter finns dock vid uppföljningen av delmålet om buller. Speciellt brister det i bedömningen av antalet människor som exponeras för buller från det kommunala vägnätet.

Uttaget av naturgrus minskar sedan länge, framför allt som andel av det totala uttaget av ballastmaterial. Ökat byggande medför dock ökad användning av ballast. De senaste årens intensifierade byggande har medfört att minskningen i uttag av naturgrus går för långsamt för att delmålet ska kunna nås utan ytterligare åtgärder.

Inom avfallssektorn ses en fortsatt trend med ökade avfallsmängder, ökad material- och energiutvinning samt minskade mängder avfall som går till deponering. I tabell 3.3 visas utvecklingen för hushållsavfall under perioden 2002–2007.

Tabell 3.3 Behandlad mängd hushållsavfall 2002-2007 (kg/person)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Farligt avfall	2,6	3	2,9	2,9	4,3 [*]	4,5
Materialåtervinning	145	146	154	163	182	189
Biologisk behandling	40	45	49	50	52	61
Energiutvinning genom förbränning	187	208	216	241	231	239
Deponering	92	64	42	23	25	20
Totalt behandlad mängd	467	466	463	481	494	513

^{*}2006 räknas för första gången impregnerat trä in i mängden farligt avfall.
Källa: Avfall Sverige

Av tabellen framgår att avfallsmängderna har ökat med ca tio procent sedan 2002. Under samma period har deponeringen minskat från ca 20 procent till 4 procent. Istället för deponering har avfallet i ökad utsträckning använts som material- eller energiresurs genom materialåtervinning, biologisk behandling och förbränning med energiutvinning. Insamlingen av de material och produkter som det finns producentansvar för har under 2007 ökat eller ligger på en fortsatt hög nivå. Ett exempel är att producenterna för elektriska och elektroniska produkter under 2007 samlade in ca 17 kg el-avfall per person, vilket är en ökning med ca ett kg jämfört med 2006. En negativ trend är att användningen av avloppsslam som växtnäring har minskat sedan 1990-talet. Enligt Miljömålsrådet används i dag ca en procent. Ytterligare en negativ utveckling är att nedskräpningen i samhället fortsätter att öka.

Utvecklingen mot minskat beroende av fossila energikällor är fortsatt mycket god. Användningen av olja har minskat med nästan 50 procent från 1995 till 2005 och användningen av förnybara energilag har ökat med 16 procent under samma period.

När det gäller delmålet om inomhusmiljö går kartläggningen av problemen långsamt och incitamenten att åtgärda problemen upplevs inte som tillräckligt starka, trots att dålig inomhusmiljö är ett utbrett hälsoproblem. Situationen beträffande radon i skolor och förskolor är dock ljusare.

Sverige har under det senaste året gjort betydande framsteg inom hållbar stadsutveckling och ett strategiskt samarbete har inletts med bl.a. Kina kring miljöteknik och stadsutveckling

genom olika samarbetsavtal och genom den särskilde samordnare som regeringen utsett.

Analys och slutsatser

Miljömålsrådet bedömer att Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö blir mycket svårt eller omöjligt att nå även om ytterligare åtgärder sätts in. Särskilt delmålen om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse respektive god inomhusmiljö blir mycket svåra att nå i tid.

Regeringen bedömer att potentialen för utbyggnad av vindkraft i Sverige är stor. För att ytterligare underlätta vindkraftsutbyggnaden föreslår regeringen att stödet för vindkraftsplanering förlängs och dessutom utökas till att omfatta stöd för prövning av vindkraftsärenden vid länsstyrelser och miljödomstolar. Se vidare under utgiftsområdena 1 *Rikets styrelse*, 4 *Rättsväsendet* och 21 *Energi*.

Enligt Miljömålsrådet blir delmålet om naturgrus svårt att nå trots att naturgrusanvändningen har minskat, särskilt som andel av den totala ballastanvändningen. Byggkonjunkturen fortsätter att vara stark på anläggningssidan, vilket medför fortsatt efterfrågan på ballast. Miljömålsrådet föreslår en revidering av delmålet.

Avfallsmängderna antas fortsätta öka och delmålet bedöms som svårt att uppnå. Nedskräpningen ökar i samhället och regeringen anser det viktigt att frågan prioriteras i högre grad för att fortsatt bibehålla en god bebyggd miljö. Arbetet med att återföra fosfor ur avloppsslam bör intensifieras. Europaparlamentet och rådet har kommit överens om utformningen av förordningen om exportförbud för och säker lagring av kvicksilver. Det innebär att mängden kvicksilver i kretsloppet kommer att minska. Innan kvicksilver får slutförvaras ska kriterier för slutförvaring utarbetas inom EU. Regeringen avser att vara aktiv i detta arbete. Det nya reviderande ramdirektivet om avfall innebär att det blir tydligare riktlinjer för hur avfallet ska tas om hand och att återvinning av avfall underlättas. Regeringen har beslutat att tillkalla en särskild utredare för att förutsättningslöst se över den befintliga avfallsförbränningsskatten. Utredaren ska bl.a. analysera om avfallsförbränningsskatten ger en effektiv styrning mot de avfalls- och klimatpolitiska målen eller om skatten i detta avseende kan utformas på ett mer effektivt sätt. I syfte att öka materialåtervinningen och förenkla

hanteringen för hushållen har regeringen gett Naturvårdsverket ett nytt uppdrag om att se över hur system för insamling, materialåtervinning och finansiering kan utformas för material i stället för endast förpackningar. Regeringen har överlämnat en proposition till riksdagen om förhandsgodkända insamlings-system för förpackningar och papper. Denna syftar till att förbättra möjligheterna till tillsyn över producentansvaren för förpackningar och returpapper. Även möjligheterna att ställa specifika krav på insamlingssystemen underlättas. Regeringen anser att insamlingssystemen bör kännetecknas av en god servicenivå. I linje med detta arbete har regeringen tillsatt en förhandlingsman med uppgift att åstadkomma samarbetslösningar mellan kommuner och producenter av förpackningar och returpapper. I samband med genomförandet av batteridirektivet 2006/66/EG avser regeringen att besluta om att införa producentansvar för alla typer av batterier. Krav ställs härigenom på att alla batterier ska återvinnas. Regeringen avser att förenkla det krav på tillstånd som gäller för transport av avfall. Regeringen har även som ambition att konkurrensen ska öka på avfallsområdet. Naturvårdsverket har därför haft ett uppdrag och redovisat en konsekvensbedömning av effekterna av att begränsa definitionen av hushållsavfall till avfall som uteslutande kommer från hushåll.

En fortsatt positiv utveckling av den svenska positionen inom hållbar stadsutveckling förutsätter att det tillskapas nya goda exempel på hållbara städer. En hållbar stadsutveckling förutsätter också insatser från många andra parter. Bygg- och fastighetssektorn, myndigheter och andra aktörer kan bidra till bättre kunskaper och teknikutveckling. Inom ramen för den s.k. klimatomljarden aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2008 en satsning på hållbara städer. Satsningen syftar till att stimulera utveckling av attraktiva stadsmiljöer med minskad klimat- och miljöpåverkan som kan utgöra förebilder nationellt och internationellt för hållbart stadsbyggande och tillämpad miljöteknik. Satsningen kommer att ha inverkan på flera av miljö kvalitetsmålen, bl.a. Begränsad klimatpåverkan och God bebyggd miljö. Viktiga kopplingar finns även till andra områden, såsom till exportfrämjande och näringslivsutveckling och till utvecklingsarbete som riktar in sig på ekonomiska och sociala förhållanden i städer

eller stadsdelar, som t.ex. det urbana utvecklingsarbetet. Erfarenheterna från olika områden, t.ex. från nationella träbyggnadsstrategin, kan tas till vara.

3.6.16 Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsmålet är att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller hejdande av förlust av biologisk mångfald, minskad andel hotade arter samt hållbart nyttjande.

Beträffande rovdjursfrågor se utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*.

Resultat

Ungefär 75 procent av naturtyperna och 50 procent av arterna som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv saknar gynnsam bevarandestatus i dag. Tecken tyder på att andelen hotade arter ökat mellan 2000 och 2005. Flera vanliga arter går tillbaka, t.ex. fåglar i jordbrukslandskapet.

Antalet naturreservat i Sverige uppgick 2007 till drygt 3 100. Till en kostnad av ca 800 miljoner kronor säkrades 2007 ungefär 36 000 hektar genom köp, inträngsersättningar och bidrag till kommuners och stiftelsers markförvärv för naturreservat. År 2007 började anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* användas även för avtalslösningar. Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning för utformningen av naturvårdsavtal. Arbetet på länsstyrelserna ska utvärderas en första gång 2008.

Under 2007 utbetalade Naturvårdsverket ca 280 miljoner kronor till länsstyrelsernas arbete med skötsel av skyddade områden. Det bedrivs med inriktning på lokal delaktighet, skötsel- och bevarandeplaner, friluftsliv och turism, information samt uppföljning och utvärdering. Sats-

ningen på Naturum för att sprida kunskap om naturvård i anslutning till Sveriges nationalparker fortsätter. År 2007 fanns det 28 Naturum. Dessa hade ca en miljon besökare.

Under 2007 fastställdes 20 nya åtgärdsprogram för hotade arter. Omkring 90 miljoner kronor fördelades till länsstyrelsernas arbete. Utvecklingen för flera arter har genom åtgärdsprogrammen vänts i positiv riktning.

Vid partsmötet för konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter (CITES), la Sverige fram ett förslag om att lista ålen på konventionens bilaga II. Partsmötet beslutade med stor majoritet i enlighet med förslaget, vilket innebär att såväl export från EU som införsel till tredje land måste verifieras då exporttillstånd krävs.

Analys och slutsatser

Biologiska processer tar ofta lång tid. Även om utvecklingen på alla nivåer skulle peka i rätt riktning i dag, skulle det enligt Miljömålsrådets bedömning inte vara givet att miljö kvalitetsmålet nås. Klimatförändringen kommer att innebära ytterligare påfrestningar för arter och ekosystem. Åtgärder för att komma tillrätta med detta har föreslagits bl.a. i betänkandet Sverige inför klimatförändringarna (SOU 2007:60) och i betänkandet Kunskap för biologisk mångfald (SOU 2005:94). Regeringen bedömer att ett utvecklat underlag för planering och för uppföljning av förändringar för naturtyper och ekosystem kan behövas. Dessa frågor avses att behandlas bl.a. i regeringens klimat- och energi-proposition.

Det är svårt att bedöma den sammantagna effekten av genomförda åtgärder. Naturvårdsverkets system för uppföljning av miljö kvalitetsmålet förutsätter ökade insatser för övervakning av framför allt populationer av hotade arter och av genetisk variation. En uppföljning behöver göras av hur sektorsansvaret har fungerat. Sektorsmyndigheterna har nu redovisat hur begreppet ”hållbart nyttjande” kan preciseras för att möjliggöra uppföljning.

Regeringen konstaterar att ekosystemens motståndskraft bör säkras, så att de åtminstone delvis kan anpassa sig till ett förändrat klimat och ändå upprätthålla nödvändiga s.k. ekosystemtjänster och fortsatt buffra klimatförändringen och dess effekter. Arbetet med detta bör

kunna kopplas ihop med arbetet med regionala landskapsstrategier för biologisk mångfald.

Utredningen om de stora rovdjuren överlämnade i december 2007 betänkandet *Rovdjuren och deras förvaltning* (SOU 2007:89) Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen avser lägga fram en proposition angående förvaltningen om de stora rovdjuren under 2009.

Det är regeringens avsikt att Sverige som EU-ordförande ska lyfta fram ekosystemens betydelse för ekonomisk utveckling, och för att motverka och lindra effekterna av klimatförändringen, såväl inom EU som globalt. Sverige ska också fortsatt ta en aktiv roll i uppföljningen av FN-arbetet *Millennium Ecosystem Assessment*, liksom i arbetet inom FN:s miljöprogram UNEP med att skapa en plattform för effektiv samverkan mellan vetenskap och politikutveckling rörande biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Regeringen avser också att verka för att åtgärder som motverkar klimatförändringen så långt möjligt ger nytta i form av bevarad biologisk mångfald och upprätthållande av ekosystemtjänster.

Genetisk mångfald är viktigt för arternas och ekosystemens förmåga att anpassa sig till exempelvis ett förändrat klimat. Det nationella handlingsprogram för bevarande av genetisk variation som Naturvårdsverket tagit fram innehåller viktiga myndighetsåtgärder. Dessa bör genomföras inom befintliga anslag. Ett förbättrat kunskaps- och expertstöd kommer att krävas. Programmets åtgärder för förstärkt kunskap och övervakning bör bedömas gemensamt med övriga sådana behov som föranleds av miljö kvalitetsmålet, och som aktualiseras av klimatförändringen, inte minst det förväntade ökade inslaget av främmande arter och genotyper.

Främmande arter som hotar biologisk mångfald är ytterligare ett problem som förväntas öka i omfattning till följd av ett förändrat klimat. Regeringen analyserar för närvarande det förslag till nationell strategi som Naturvårdsverket med flera myndigheter redovisat och inväntar redovisning av en detaljerad handlingsplan i slutet av 2008. Det är viktigt att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas på EU-nivå respektive nationellt. EU-kommissionen kommer att presentera ett förslag om detta under hösten 2008.

Regeringen anser att ekonomisk värdering av biologisk mångfald bör underlättas och metoder för detta vidareutvecklas. Det skulle gynna såväl

offentliga som privata aktörer. Näringslivets intresse för att väga in ekosystemtjänsterna i sina affärsplaner ökar världen över. Konjunkturinstitutets rapport "Monetär värdering av biologisk mångfald" har gett en god grund för att gå vidare med detta. Styrmedel behöver utvecklas som gör det ekonomiskt fördelaktigt att nyttja biologisk mångfald på ett hållbart sätt, genom att utveckla ekonomiska instrument som påverkar i rätt riktning och ta bort subventioner som styr utvecklingen åt fel håll.

Arbetet med att främja och tillgängliggöra tätortsnära natur bör fortsätta. Den tätortsnära naturen kan främja friluftsliv, folkhälsa, biologisk mångfald, kulturmiljövärden, regional utveckling och bidra till uppfyllande av flera olika miljö kvalitetsmål. Senare under 2008 kommer Naturvårdsverket att redovisa en utvärdering av den lokala naturvårdssatsningen med avseende på satsningens bidrag till miljömålsuppfyllelse samt effekter av en ökad lokal delaktighet i naturvårdsarbetet.

Inom Regeringskansliet pågår arbete med en översyn av strandskyddsbestämmelserna. Arbetet syftar till att åstadkomma ett utvecklat strandskydd som beaktar behovet av utveckling i hela Sverige samtidigt som ett långsiktigt hållbart skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyras. Våra strandmiljöer har en mycket stor betydelse för biologisk mångfald samt friluftsliv och naturupplevelser. Under våren 2008 presenterade Miljödepartementet promemorian Stranden – en värdefull miljö (Ds 2008:21), med förslag till ändrade bestämmelser om strandskydd. Förslaget har varit ute på remiss till den 24 juli 2008. Regeringen avser att under hösten 2008 överlämna en proposition om strandskydd till riksdagen.

Sju länsstyrelser har redovisat sitt pilotarbete med regionala landskapsstrategier. I arbetet har man strävat efter att utveckla dialog med medborgarna. Detta har i flera fall inneburit att inriktningen ändrats under arbetets gång och att frågeställningen breddats till att innefatta problemställningar som rör regional utveckling i stort. Regeringen är angelägen om att även övriga län nu påbörjar arbetet med regionala landskapsstrategier. Den vägledning som Naturvårdsverket nu utarbetar kommer att utgöra en viktig grund för det fortsatta arbetet.

Fem länsstyrelser har på regeringens uppdrag utarbetat och redovisat program för natur- och kulturturism. Avsikten med de länsvisa pro-

grammen är bl.a. att visa hur skyddade områden och andra natur- och kulturvärden kan och bör nyttjas för hållbar natur- och kulturturism, men också som ett led i regional utveckling. Erfarenheterna från dessa program kommer bl.a. att tas med i regeringens arbete med utveckling av områdesskyddet. Under våren 2008 presenterade Naturvårdsverket en reviderad nationalparksplan. Även den kommer att ingå i det fortsatta arbetet med områdesskyddet.

Riksdagen har tillkännagivit att regeringen bör tydliggöra och komplettera regelsystemen för genmodifierade organismer i foder, livsmedel och industriråvaror samt se till att myndigheterna följer gällande regler för etiska bedömningar och riskbedömningar vid prövning av GMO-ärenden (bet. 2007/08: MJU1, rskr. 2007/08:94, 2007/08:95, 2007/08:96). Regeringen delar den bedömning som görs i (SOU 2007:46), att nuvarande ersättningsregler omfattar de skador som orsakas av odling av genetiskt modifierade grödor. Miljöprocessutredningen (2007:04) ser över bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken som bl.a. rör samråd. En genomgång av rättsläget visar dock att bestämmelserna om samråd i 6 kap. 4 § miljöbalken inte behöver förtydligas, eftersom kravet på samråd enligt nämnda bestämmelse enbart gäller för den som måste göra en miljökonsekvensbeskrivning (se prop. 1997/98:45 del II, s. 57). Regeringen överväger att utreda hanteringen av sektorsövergripande GMO-frågor mellan de s.k. GMO-myndigheterna inom ramen för ett bibehållet sektorsansvar. Miljömålsrådet m.fl. pekar på att forskningssatsningar behövs. Regeringen avser att återkomma till frågan.

3.6.17 Övergripande miljömålsarbete

Resultat

Miljöstyrningsrådets arbete med regeringens handlingsplan för miljöanpassad offentlig upphandling har breddats och fördjupats. Arbetet med att ta fram upphandlingskriterier som omfattar fler produktgrupper har fortsatt. Miljömålsrådet har också utvecklat sitt arbete med att nå ut till fler aktörer.

Sedan miljöledningsuppdragen till myndigheterna inleddes 1997 har många framsteg gjorts inom miljöledningsarbetet. Rutiner och system

har byggts upp och några myndigheter är certifierade enligt ISO 14001 och registrerade enligt EMAS.

Länsstyrelserna har under 2007 fortsatt arbetet med att regionalt utveckla och anpassa de nationella miljö kvalitetsmålen samt utveckla regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länen. Många kommuner bedriver ett ambitiöst miljöarbete. Kommunerna är utförare av många av de åtgärder som krävs för att nå miljö kvalitetsmålen och har dessutom tillgång till flera av de verksamma verktygen, i första hand samhällsplanering och tillsyn.

Ett projekt för att ta fram modeller för miljöklassning av byggnader har bedrivits inom Bygga-bo-dialogen. Klassningen omfattar energi, inomhusmiljö och kemiska ämnen.

Analys och slutsatser

Miljöstyrningsrådets utökade arbete bedöms leda till att fler aktörer tillämpar miljökrav i sin upphandling. Det leder till ökad efterfrågan på miljöanpassade varor, tjänster och ny miljöteknik och bidrar positivt till flera av miljö kvalitetsmålen.

Regeringen anser att alla, och däribland även de statliga myndigheterna, måste agera och reagera miljömedvetet för att de beslutade miljöpolitiska målen ska nås. Därför utvecklar regeringen uppföljningen av effekterna på miljön av myndigheternas miljöledningsarbete genom förnyade riktlinjer för redovisningen av miljöledningsarbetet. I den årliga redovisningen fr.o.m. 2009 ska myndigheter med miljöledningssystem särskilt redovisa sin miljöpåverkan inom områdena tjänsteresor och övrig bränsleförbrukning, energiförbrukning samt miljökrav i upphandling. För varje område finns kvantitativa uppföljningsmått som myndigheterna ska mäta och redovisa årligen till regeringen.

De svenska miljö kvalitetsmålen har använts som riktmärken för det svenska miljöarbetet i snart tio år. Miljömålen ligger till grund för styrning och uppdrag till myndigheter, tydliggör ansvarsfördelning och ger en uppföljning av resultaten. Sedan det nuvarande miljö målssystemet beslutades har Sveriges arbete i EU intensifierats. Närmare hälften av miljömålen kräver internationella insatser för att de ska nås. Regeringen har därför beslutat att göra en översyn av miljö målssystemet för att öka dess

relevans och effektivitet (dir 2008:95). I uppdraget ingår bl.a. att analysera hur miljö målssystemet kan utvecklas för att hantera aspekter som naturens långsamma återhämtningsförmåga och beroendet av framgångsrikt miljöarbete inom EU och genom internationella miljökonventioner. Utredaren ska vidare undersöka hur systemets organisation och ansvarsfördelning bör utvecklas för att få en ökad och mer effektiv samordning och styrning av miljöarbetet. Utredningen ska presentera ett delbetänkande den 1 mars 2009 och slutbetänkande den 30 september 2009.

Regeringen kommer att fortsätta att driva på det internationella miljöarbetet och samtidigt arbeta för att miljöfrågorna förs upp på dagordningen i annat internationellt samarbete.

3.7 Fonder

3.7.1 Batterifonden

Regeringen har enligt lagen (1990:1332) om avgifter för miljöfarliga batterier fått riksdagens bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter som behövs för att samla in och omhänderta förbrukade batterier. Avgifterna fonderas i batterifonden som förvaltas av Naturvårdsverket. Importörer och tillverkare betalar kvartalsvis in avgifter till Naturvårdsverket för överlåten mängd miljöfarliga batterier, både för lösa batterier och sådana som levereras i varor. Avgifterna särredovisas på avgifter för blybatterier och avgifter för miljöfarliga s.k. småbatterier. Med småbatterier avses slutna nickelkadmiumpbatterier, miljöfarliga alkaliska batterier, silveroxidbatterier och zinkluftbatterier.

Under 2007 har medel i batterifonden i enlighet med 15 § förordningen (1997:645) om batterier använts för bortskaffande/återvinning av kvicksilverbatterier och slutna nickelkadmiumpbatterier, extern information, bidrag till kommunerna för batterisortering, insamling av blybatterier samt Naturvårdsverkets administration av batterifonden. Behållningen uppgick den 31 december 2007 för blybatterier till 409 miljoner kronor och för småbatterier till 379 miljoner kronor.

3.7.2 Kärnavfallsfonden

Den som har tillstånd att inneha eller driva en kärnkraftsreaktor ska betala avgifter och ställa säkerheter. Avgifterna avser finansiering av bl.a. kostnader för att ta hand om använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall, kostnader för en säker avveckling och rivning av kärnkraftverken samt kostnader för den forskning och utveckling som har samband med detta. Avgifterna ska beräknas i förhållande till den energi som levereras och betalas till kärnavfallsfonden. Kärnkraftsföretagen har rätt att ur kärnavfallsfonden löpande få ersättning för sådana kostnader som syftar till en säker hantering och slutförvaring av det använda kärnbränslet. Återstående medel fonderas för framtida behov. Ett liknande system för finansiering av hanteringen av visst radioaktivt avfall från forskningsreaktorerna i Studsvik infördes i slutet av 1980-talet. Sedan 1996 samlas de fonderade medlen i kärnavfallsfonden och förvaltas av styrelsen för Kärnavfallsfonden.

Den 1 januari 2008 trädde den nya lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärntechnisk verksamhet i kraft. Den nya lagen hanterar finansieringen av allt radioaktivt avfall från kärntechnisk verksamhet och ersätter därmed den tidigare finansieringslagen och den s.k. Studsvikslagen.

Kärnavfallsfonden anger i förvaltningsberättelsen för 2007 att fonden under året tillfördes avgiftsinbetalningar på 981 miljoner kronor (648 miljoner kronor för 2006). Utbetalningarna uppgick under samma tid till 1 363 miljoner kronor (1 235 miljoner kronor för 2006). Marknadsvärdet vid årets slut var 39 825 miljoner kronor.

3.8 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2007 avseende Naturvårdsverket och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Riksrevisionen hade invändningar i revisionsberättelsen avseende Kemikalieinspektionen. I Riksrevisionens invändning sågs att den ursprungliga årsredovisningen inte var rättvisande. Anledningen till detta var att vid granskningen av den ursprungliga årsredovisningen iaktogs att en stor del av

transfereringsverksamheten redovisades i resultaträkningens verksamhetsdel. De rättelser som sedan insändes gjorde att denna kritik föll bort. Riksrevisionen rekommenderade Kemikalieinspektionen att göra en översyn av internkontrollen av utbetalningsrutinerna.

3.9 Budgetförslag

3.9.1 1:1 Naturvårdsverket

Tabell 3.4 Anslagsutveckling 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor

2007	Utfall	352 274	Anslags-sparande	10 975
2008	Anslag	339 054 ¹	Utgifts-prognos	343 234
2009	Förslag	336 758		
2010	Beräknat	346 592 ²		
2011	Beräknat	353 707 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 336 758 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 336 758 tkr i 2009 års prisnivå..

Anslaget används för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inkl. verkets kostnader för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanlagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Intäkterna från offentligrättslig verksamhet för 2007 uppgick till 55 miljoner kronor, varav 44 miljoner kronor utgjordes av avgifter enligt lagen om handel med utsläppsrätter som redovisas mot inkomsttitel 2714. För 2008 beräknas intäkterna till totalt 11 miljoner kronor, varav 10 miljoner kronor från miljöstraffavgifter som redovisas mot inkomsttitel 2537 och 1 miljon kronor från övriga offentligrättsliga avgifter som redovisas mot inkomsttitel 2552. Därutöver beräknas intäkter från avgifter för registerhållning och tillsyn över producentansvaret för elektriska och elektroniska produkter till 6 miljoner kronor.

Tabell 3.5 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	55 143			
Prognos 2008	10 700			
Budget 2009	10 700	6 450		

Tabell 3.6 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	30 600	22 300	8 300
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	14 000	14 000	0
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	14 000	14 000	0

Regeringens överväganden

Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet och ska vara pådrivande och samlade i miljöarbetet. Verkets arbete ska syfta till att främja hållbar utveckling med utgångspunkt i den ekologiska dimensionen. Därvid ska de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen vara vägledande. Regeringen bedömer att Naturvårdsverket huvudsakligen uppfyller de mål som ställts.

Regeringen tillsatte 2007 en utredning med uppdrag att ta fram ett underlag för fördjupad prövning av Naturvårdsverkets verksamhet (M 2007:02). I juni 2008 redovisades uppdraget (SOU 2008:62) och förslagen är ute på remiss till den 31 oktober 2008.

Regeringen föreslår därmed att 336 758 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Naturvårdsverket* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 346 592 000 kronor och för 2011 till 353 707 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:1 Naturvårdsverket

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	339 054	339 054	339 054
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 752	14 792	22 056
Beslut	-7 048	-7 254	-7 403
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	336 758	346 592	353 707

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

3.9.2 1:2 Miljöövervakning

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:2 Miljöövervakning

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007	275 558	1 277	
2008	302 856 ¹		298 229
2009	Förslag	308 856	
2010	Beräknat	289 156	
2011	Beräknat	289 156	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för uppföljning och rapportering knuten till miljö kvalitetsmålen, för miljöövervakning, för bidrag till vissa ideella organisationer m.fl., för bidrag till projektet Swedish Water House vid Stockholm International Water Institute (SIWI) samt för bidrag till bl.a. Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådets arbete med miljökrav vid offentlig upphandling och miljöledningssystem.

Medlen till uppföljning och rapportering knuten till miljö kvalitetsmålen och till miljöövervakning fördelas av Miljömålsrådet vid Naturvårdsverket. Rådet fattar beslut om den nationella miljöövervakningens inriktning samt fördelar även medel till viss regional miljöövervakning. En del av anslaget används också för internationellt miljöövervakningsarbete och arbete med internationell rapportering som en följd av EG-direktiv och andra internationella åtaganden.

Tabell 3.9 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:2 Miljöövervakning

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden	32 009	40 377	56 230	–	–
Nya åtaganden	29 929	45 000	35 000	–	–
Infriade åtaganden	-21 561	-29 147	-30 000	-45 000	-16 230
Utestående åtaganden	40 377	56 230	61 230	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	70 000	65 000	65 000	–	–

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:2 *Miljöövervakning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor under perioden 2010–2012.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av miljöövervakningen är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

Den kunskap som tas fram inom miljöövervakningen och miljömålsuppföljningen är nödvändig för utvecklingen av miljömål, miljökvalitetsnormer och riktvärden samt för att utvärdera miljötillstånd och resultat av insatta åtgärder inom miljöarbetet. Miljöövervakningens resultat används också för internationell rapportering och för utveckling av förhandlingsunderlag i internationella konventioner. Vidare ger den kunskap som tas fram en mycket viktig bas för miljöforskningen.

Regeringen föreslår därmed att 308 856 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Miljöövervakning* m.m. för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 289 156 000 kronor och för 2011 till 289 156 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:2 Miljöövervakning

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	302 856	302 856	302 856
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	6 000	-13 700	-13 700
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	308 856	289 156	289 156

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.3 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2007	Utfall	1 952 358		38 864
2008	Anslag	1 963 297 ¹	Utgifts- prognos	1 961 839
2009	Förslag	1 780 997		
2010	Beräknat	1 777 297		
2011	Beräknat	1 956 652		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för bevarande och restaurering av biologisk mångfald samt bevarande, skydd, skötsel och restaurering av värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv. Anslaget får särskilt användas för

- statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag enligt förordningen (1982:840),

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken (1998:808) såvitt avser Naturvårdsverkets ansvarsområde,
- kostnader för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden,
- kostnader för utredning, förhandling och värdering i samband med säkerställande av värdefulla naturområden,
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd och förvaltning av värdefulla naturområden,
- kostnader för förvaltning av skyddade områden, inklusive naturvårds- och fastighetsförvaltning,
- kostnader för artbevarande och för viltförvaltning,
- kostnader för kunskapsuppbyggnad och metodutveckling, samt
- kostnader för vattenförvaltning enligt EG:s ramdirektiv för vatten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 280 000 000 kronor efter 2009.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för områdesskydd och förvaltning av naturområden, fleråriga naturvårdsprojekt samt medfinansiering av fleråriga EU-projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Tabell 3.12 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	65 866	72 373	278 424	–	–
Nya åtaganden		240 000	100 000	–	–
Infriade åtaganden		-33 949	-105 000	-120 000	-120 000
Utestående åtaganden	72 373	278 424	273 424	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	150 000	280 000	280 000	–	–

Regeringens överväganden

Det övergripande internationella målet att hejda förlusten av biologisk mångfald kräver en fortsatt stark satsning på det breda arbetet med bevarande av biologisk mångfald. Än tydligare framgår att klimatförändringarnas olika effekter på naturen kommer att medföra stora påfrestningar på arter och deras livsmiljöer. Anslaget finansierar stora delar av det miljöarbetet vad gäller de naturtypsanknutna miljömålen och därmed sammanhängande insatser. EG:s i svensk lagstiftning införlivade ramdirektiv för vatten kommer under 2009 att resultera i att åtgärdsplaner presenteras av vattenmyndigheterna. Planerna kommer att kraftfullt bidra till en förbättrad vattenkvalitet och bättre livsvillkor för arter och organismer. Ett långsiktigt statligt åtagande är grundläggande för bevarandet av en noga utvald del av den skyddsvärda naturen. Arbetet finansieras till stora delar inom anslaget. Områdesskydd, bl.a. inrättande av naturreservat, sker genom ersättning för intrång och för inköp av mark. Anslaget finansierar även detta. Skötselåtgärder behöver i många fall vidtas för att värna och utveckla de värden som staten skyddat och skötselarbetet har därför en fortsatt hög prioritet. Fokus på utförande ska fortsatt ligga på lokal nivå med förankring och delaktighet av markägare, entreprenörer och andra intressenter. Innovativa förvaltningsformer bör prövas med målet att bidra till lokal och regional utveckling. Ambitionen bör vara att skapa incitament för att andra aktörer i ökad utsträckning ska ta initiativ till bevarandeåtgärder. Den som vårdat mark där naturvärden utvecklats ska uppmuntras att känna delaktighet i att förvalta dessa värden för framtiden. Skyddade områden kan medföra satsningar i besöksnäringar och lokala företagare som ansvarar för skötselåtgärder bidrar till ökad

sysselsättning. Naturvården kan därmed i ökad utsträckning bidra till lokal utveckling och arbetstillfällen.

Nuvarande delmål 1 under Levande skogar bedöms numer möjligt att uppnå inom ramen för anslagna medel. Ett avgörande skäl till detta är att en av de statliga skogsägarna nu tydligt visat att skogsskydd är en högt prioriterad fråga i verksamheten. Den överenskommelse som träffats mellan statliga Sveaskog och Naturvårdsverket innebär att 70 000 hektar utpekad skyddsvärd produktiv skogsmark avsätts som naturreservat utan ekonomisk ersättning till Sveaskog. Regeringens avsikt är att delmål 1 beträffande arealen formellt skyddad skogsmark ska nås och genom att på liknande sätt fortsätta att säkra statligt ägd skyddsvärd mark, kommer anslagna medel att i ökad utsträckning komma enskilda markägare till del och arbetet med skydd av övriga värdefulla skogsområden fortsätta med hög ambition. Arbetet med att utveckla befintliga metoder och instrument för att åstadkomma ett kostnadseffektivare områdesskydd är viktigt. Ökad kostnadseffektivitet och ökat tillvaratagande av markägarens kunskap och engagemang är centralt för en fungerande naturvård. Att skydda de värdefulla naturskogarna är angeläget och genom de utökade möjligheter att teckna tillfälliga avtalslösningar med markägarna som Naturvårdsverket och länsstyrelserna erhållit kan snabba insatser vidtas.

Frågan om förvaltningen av de stora rovdjuren bereds inom Regeringskansliet. Regeringen avser att göra en särskild satsning redan under 2009, bl.a. genom kompetenshöjande åtgärder inom länsstyrelserna. Regeringen föreslår att anslaget ökar med 11 miljoner kronor 2009. För 2010–2011 beräknas anslaget öka med 8 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att under hösten 2008 presentera en proposition om förändrade strandskyddsbestämmelser. Huvuddelen av bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009. Som ett led i regeringens strävan att förbättra den framtida hanteringen av strandskyddet föreslås att anslaget ökas med 9,7 miljoner kronor 2009. För 2010–2011 beräknas anslaget öka med 9 miljoner kronor per år. Inom anslaget beräknas ytterligare medel användas för översyn av det utvidgade strandskyddet.

Lantmäteriets arbete med en satellitbildsdatas finansieras över anslaget 1:12 *Havsmiljö*. Fr.o.m. 2011 beräknas databasen finansieras genom överföring av 5,2 miljoner kronor från anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* till anslaget 2:4 *Lantmäteriet* under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.

Den satsning med 200 miljoner kronor på havsmiljöarbete som finansierat anslaget 1:12 *Havsmiljö* fortgår även 2011.

Fr.o.m. 2009 överförs 3 miljoner kronor per år till utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar anslaget 1:4 *Statens veterinärmedicinska anstalt* från anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* för sjukdomsövervakning bland vilt.

Regeringen föreslår därmed att 1 780 997 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 1 777 297 000 kronor och för 2011 till 1 956 652 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	1 913 297	1 913 297	1 913 297
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-129 300	-133 000	51 555
Överföring till/från andra anslag	-3 000	-3 000	-8 200
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 780 997	1 777 297	1 956 652

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.4 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor			
År	Typ	Belopp	Övrigt
2007	Utfall	504 100	Anslags-sparande 3 251
2008	Anslag	405 023 ¹	Utgifts-prognos 302 217
2009	Förslag	539 973	
2010	Beräknat	629 118	
2011	Beräknat	629 118	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för inventeringar, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden samt för framtagande av prioriteringsunderlag. Anslaget får användas till att åtgärda från risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt och till akuta saneringsinsatser. Anslaget används vidare för att inventera förekomsten och genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar. Anslaget används även för hanteringen av omhändertagande av historiskt radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 100 000 000 kronor efter 2009.

Skälen för regeringens beslut: Med anledning av Riksrevisionens rekommendation till Naturvårdsverket kommer myndighetens rutiner för utbetalning av beslutade bidrag att revideras. Förändringarna medför behov av en högre bemyndiganderam fr.o.m. 2008.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av efterbehandlingsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

Delmålen för förorenade områden är att samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana områden som i dag, eller inom en nära framtid, hota betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden ska vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av 2010. Vidare ska åtgärder vid samma tidpunkt åtgärder ha genomförts vid en så stor andel av de prioriterade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst senast år 2050. Antalet områden som ska åtgärdas till 2050 beräknas uppgå till 1 400. De medel som regeringen avsätter för arbete med sanering och efterbehandling av förorenade områden är viktiga för att målet ska kunna nås.

Regeringen föreslår därmed att 539 973 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 629 118 000 kronor och för 2011 till 629 118 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.15 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	455 023	455 023	455 023
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	81 650	170 795	170 795
Överföring till/från andra anslag	3 300	3 300	3 300
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	539 973	629 118	629 118

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.16 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tusental kronor					
	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–
Ingående åtaganden	92 382	102 250	882 250	–	–
Nya åtaganden	63 450	850 000	400 000	–	–
Infriade åtaganden	-53 582	-70 000	-200 000	-400 000	-682 250
Utestående åtaganden	102 250	882 250	1 082 250	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	600 000	900 000	1 100 000	–	–

3.9.5 1:5 Miljöforskning

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:5 Miljöforskning
Tusental kronor

År	Utfall	84 677	Anslags- sparande	1 894
2007	Utfall	84 677		1 894
2008	Anslag	86 864 ¹	Utgifts- prognos	87 035
2009	Förslag	89 218		
2010	Beräknat	92 104 ²		
2011	Beräknat	95 355 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 89 218 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 89 218 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används främst för att finansiera forskning till stöd för Naturvårdsverkets arbete inom flera områden som berör miljökvalitetsmålen, forskning med anknytning till miljöbalken samt underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget ska också finansiera statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:5 *Miljöforskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor under perioden 2010–2012.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

Forskningsresultat är en viktig del i det underlag som myndigheter och regeringen behöver för sitt beslutsfattande. Med anslaget 1:5 *Miljöforskning* finansierar Naturvårdsverket forskning och utvecklingsarbete inom flera områden som berör miljökvalitetsmålen och miljöbalken. Finansieringen är huvudsakligen flerårig men även kunskapssammanställningar och synteser för mer kortsiktiga behov görs. Miljöforskningen finansieras både av nationella och internationella myndigheter vilket ställer krav på ett gott samarbete över myndighetsgränserna.

Regeringen föreslår därmed att 89 218 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Miljöforskning* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 92 104 000 kronor och för 2011 till 95 355 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:5 Miljöforskning
Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008 ¹	86 864	86 864	86 864
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 354	5 240	8 491
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	89 218	92 104	95 355

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

Tabell 3.19 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:5 Miljöforskning
Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden	67 614	75 882	105 000	–	–
Nya åtaganden	30 178	85 613	60 000	–	–
Infriade åtaganden	-21 910	-56 495	-45 000	-60 000	-60 000
Utestående åtaganden	75 882	105 000	120 000	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	130 000	130 000	130 000	–	–

3.9.6 1:6 Kemikalieinspektionen

Tabell 3.20 Anslagsutveckling 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Slagslag	Belopp
2007	Utfall	137 882	Anslags-sparande	1 400
2008	Anslag	135 590 ¹	Utgifts-prognos	137 272
2009	Förslag	133 583		
2010	Beräknat	133 319 ²		
2011	Beräknat	135 000 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 129 497 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 128 448 tkr i 2009 års prisnivå.

Kemikalieinspektionen är förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter och biotekniska organismer. Anslaget används för verksamhet avseende tillsyn och vägledning, riskbedömning, riskbegränsning för allmänkemikalier samt riskbegränsning för bekämpningsmedel. Anslaget används även för finansiering av Internationella kemikaliesekretariatets verksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.21 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Slagslag	Intäkter till inkomsttitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	87 064	89 007		-1 943
Prognos 2008	89 619	89 619		0
Budget 2009	89 619	89 619		-20

Tabell 3.22 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Slagslag	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007 (varav tjänsteexport)	13 181	16 401	-3 220
Prognos 2008 (varav tjänsteexport)	12 150	13 100	-950
Budget 2009 (varav tjänsteexport)	13 000	13 000	0

Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras huvudsakligen med avgifter som anges i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, förordning

(1998:942) om kemikalieavgifter m.m. samt Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 2008:2). Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. beräknas till 90 miljoner kronor för 2009 varav 69 miljoner kronor från kemikalieavgifter, 21 miljoner kronor från bekämpningsmedelsavgifter och 50 000 kronor från dispensavgifter. Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. redovisas på inkomsttitel 1457, intäkterna från bekämpningsmedel redovisas på inkomsttitel 1454 och övriga inkomster av statens verksamhet redovisas på inkomsttitel 2811.

Kemikalieinspektionen bedriver även viss avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet som framför allt omfattar prövningsverksamhet enligt EG-direktiven 91/414/EEG och 98/8/EG avseende verksamma ämnen i bekämpningsmedel.

Regeringens överväganden

Utgångspunkten för bedömningen av vilka resurser som behövs för Kemikalieinspektionen är den svenska kemikaliepolitiken och miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. För att främja en giftfri miljö är det viktigt att Sverige agerar för en verkningfull tillämpning av redan beslutad gemenskapslagstiftning samt bidrar till utformandet av ny lagstiftning. Regeringen anser att Kemikalieinspektionens roll som expertmyndighet är central för Sveriges förmåga att verka pådrivande för utvecklingen av kemikaliekontrollen nationellt, inom EU och internationellt. Regeringen bedömer att Kemikalieinspektionen i huvudsak uppfyller de mål som ställs. Undantaget är målen avseende handläggningstider för prövning av bekämpningsmedel.

Regeringen föreslår därmed att 133 583 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Kemikalieinspektionen* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 133 319 000 kronor och för 2011 till 135 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.23 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:6 Kemikalieinspektionen

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	135 590	135 590	135 590
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 079	6 143	9 101
Beslut	-4 086	-8 414	-9 691
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	133 583	133 319	135 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

3.9.7 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	72 217	2 095	
2008	72 993 ¹		73 054
2009	Förslag	72 993	
2010	Beräknat	72 993	
2011	Beräknat	72 993	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer samt för internationellt samarbete. Stödet avser internationella miljökonventioner och avtal om miljöfrågor i FN-systemet. Anslaget används till aktiviteter inom FN:s miljöprogram UNEP, och då framför allt Sveriges årliga bidrag till den miljöfond som utgör kärnan i finansieringen av UNEP:s verksamhet. Vidare disponeras anslaget för bilateralt och EU-relaterat miljösamarbete samt stöd till organisationer som OECD, Baltic 21, Barentsrådet, Nordiska ministerrådet och Arktiska rådet. Dessutom används medlen för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, dvs. Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

Regeringens överväganden

Deltagande och stöd till det internationella samarbetet är nödvändigt för att påverka och få till stånd miljöbeslut och överenskommelser så att gränsöverskridande miljöförstörande utsläpp minskar och de svenska miljö kvalitetsmålen kan uppnås.

Regeringen föreslår därmed att 72 993 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Internationellt miljösamarbete* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 72 993 00 kronor och för 2011 till 72 993 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.25 Härlledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:7 Internationellt miljösamarbete

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	72 993	72 993	72 993
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	72 993	72 993	72 993

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.8 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tabell 3.26 Anslagsutveckling 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	11 928	0	
2008	11 928 ¹		11 928
2009	Förslag	11 928	
2010	Beräknat	11 928	
2011	Beräknat	11 928	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI). SEI är ett internationellt inriktat forskningsinstitut som arbetar med policyrelaterade frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling. SEI:s huvudsakliga uppgifter är att stödja beslutsfattande, institutions- och kapacitetsbyggande samt bidra med lösningar inom dessa

områden. Detta sker genom att initiera och genomföra analyser, fortbildning, policyinriktade dialoger och genom att informera om utvärdering och utveckling av miljöteknik, miljö och utvecklingspolicy samt relaterad miljöstyrning och strategier för en hållbar utveckling på nationell, regional och global nivå. Institutet bedriver tillämpad forskning inom områdena klimatförändring, energi, luftföroreningar, ozon, mark och vattenresurser, urbana miljöer, risk- och sårbarhetsanalyser, strategiska miljöstudier och framtidsscenarioer. Tillsammans med Kungliga Vetenskapsakademien och Stockholms Universitet, står SEI värd för Stockholm Resilience Centre, ett nytt internationellt inriktat forskningscentrum om hållbar förvaltning av ekosystemtjänster och förmågan att hantera miljöförändringar. SEI bedriver projektverksamhet i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Institutet har, förutom sitt huvudkontor i Stockholm, kontor i Boston, Tallinn, York, Oxford och Bangkok.

Regeringens överväganden

SEI:s arbete med policyrelaterade frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling bedöms vara betydelsefulla för miljöarbetet.

Regeringen föreslår därmed att 11 928 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Stockholms internationella miljöinstitut* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 11 928 000 kronor och för 2011 till 11 928 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.27 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	11 928	11 928	11 928
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 928	11 928	11 928

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.9 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tabell 3.28 Anslagsutveckling 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor				
2007	Utfall	236 097	Anslags-sparande	13 693
2008	Anslag	254 699 ¹	Utgifts-prognos	249 755
2009	Förslag	259 801		
2010	Beräknat	268 431 ²		
2011	Beräknat	265 853 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 259 801 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 251 643 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) för uppgifter som är nödvändiga för att tillgodose samhällets behov av prognoser, varningar och beredskap samt för att utveckla den kompetens SMHI bygger upp i denna verksamhet. Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna EUMETSAT (det europeiska vädersatellit-samarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (världsmeteorologiska organisationen).

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SMHI:s uppdragsverksamhet och affärsverksamhet finansieras med avgifter. Uppdragsverksamheten sker inom ramen för SMHI:s myndighetsansvar men bekostas helt av andra myndigheter. Bl.a. utför institutet kontroll av vattenhushållning, uppdrag åt Statens räddningsverk och miljöövervakningsuppdrag, samt bidrar med underlag för Naturvårdsverkets rapportering till EU enligt ramdirektivet för vatten. SMHI utför också kontroll av vattendorar. Affärsverksamheten bedrivs på kommersiella villkor på en helt eller delvis konkurrensutsatt marknad.

Tabell 3.29 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	20 700	21 100	-400
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2008	20 100	19 800	300
(varav tjänsteexport)			
Budget 2009	20 000	19 700	300
(varav tjänsteexport)			

Tabell 3.30 Affärsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2007	204 700	201 300	3 400
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2008	211 900	211 900	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2009	215 000	214 000	1 000
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

SMHI har uppfyllt samtliga verksamhetsmål utom de som gäller varningar och prognoser. Målet för varningar är en träffsäkerhet på 80 procent och för väderprognoser 85 procent. Under 2007 var träffsäkerheten för varningar 78 procent och för väderprognoser 83 procent.

Regeringen föreslår därmed att 259 801 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* för 2009. För 2010 beräknas anslaget uppgå till 268 431 000 kronor och för 2011 till 265 853 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	254 699	254 699	254 699
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 033	13 661	19 700
Beslut	69	71	-8 546
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	259 801	268 431	265 853

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

3.9.10 1:10 Klimatanpassning

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor			
År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2007			0
2008	Anslag	0 ¹	0
2009	Förslag	100 000	
2010	Beräknat	100 000	
2011	Beräknat	100 000	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FIU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för vissa förebyggande och kunskaphöjande insatser för att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Anslaget får även användas för de administrativa kostnader detta innebär.

Regeringens överväganden

Sverige liksom andra länder måste börja anpassa sig till den klimatförändring som pågår. Det är därför naturligt att ansträngningarna med att minska utsläppen av växthusgaser kompletteras med strategier och åtgärder för hur vi ska anpassa samhället och därmed minska samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar. Särskilt angeläget är att snarast förbättra kunskapsläget och beslutsunderlaget för åtgärder vid stora översvämningar och där samhällets kostnader blir betydande, t.ex. översvämningar av de stora sjöarna. I detta sammanhang är det

särskilt angeläget att förbättra kunskapsunderlaget vad gäller ras- och skredrisker utmed Göta Älv vid ökade vattenflöden liksom förbättringar av den nationella höjddatabasen för att bättre bedöma konsekvenser av översvämningar. Vidare bör länsstyrelserna ges en samordnande roll i det regionala anpassningsarbetet.

Regeringen föreslår därmed att 100 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Klimat-anpassning* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 100 000 000 kronor och för 2011 till 100 000 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:10 Klimatanpassning

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	100 000	100 000	100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	100 000	100 000	100 000

¹Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.11 1:11 Miljöbilspremie

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:11 Miljöbilspremie

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	41 564		8 436
2008	Anslag	340 000 ¹		341 500
2009	Förslag	425 000		
2010	Beräknat	0		
2011	Beräknat	0		

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för utbetalning av bidrag för miljöbilar enligt förordningen (2007:380) om miljöbilspremie. Av anslaget får högst 330 000 kronor användas till administration av bidraget.

Regeringens överväganden

Till följd av den ökande miljöbilsförsäljningen föreslår regeringen att anslaget 1:11 *Miljöbilspremie* ökas med 325 000 000 kronor 2009. Därmed beräknas anslaget räcka till premier för

alla som köper miljöbil före den 1 juli 2009, då möjligheten till miljöbilspremie kommer att upphöra.

Regeringen föreslår därmed att 425 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Miljöbilspremie* för 2009. Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.35 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:11 Miljöbilspremie

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	100 000	100 000	100 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	325 000	-100 000	-100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	425 000	0	0

¹Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.12 1:12 Havsmiljö

Tabell 3.36 Anslagsutveckling 1:12 Havsmiljö

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007	Utfall	33 870		4 630
2008	Anslag	100 000 ¹		102 599
2009	Förslag	284 800		
2010	Beräknat	384 800		
2011	Beräknat	295 000		

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser för att förbättra, bevara och skydda havsmiljön i Östersjön och Västerhavet.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:12 *Havsmiljö* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor under 2010–2015.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering och genom-

förande av havsmiljöarbetet är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

Regeringen prioriterar en bättre havsmiljö i Östersjön och Västerhavet. Miljömålsrådets rapport har visat att de miljömål som rör havsmiljön är långt ifrån att uppnås och regeringen bedömer att det krävs en ökad satsning med omfattande åtgärder för att förbättra situationen. Kraftfulla satsningar är också nödvändiga för att leva upp till de ambitiösa åtaganden Sverige tagit på sig inom ramen för Helcom:s handlingsplan för Östersjön (BSAP). Regeringen avser att under 2009 presentera en havspolitisk proposition som bl.a. kommer att innehålla förslag till konkreta åtgärder för havsmiljön. Regeringen föreslår därför att anslaget 1:12 *Havsmiljö* ökas med 150 miljoner kronor 2009. Anslaget beräknas öka med 200 miljoner kronor 2010 och 105 miljoner kronor 2011. Därutöver beräknas den tidigare satsningen på 200 miljoner som finansieras från anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* till anslaget 1:12 *Havsmiljö* fortsätta även 2011.

Lantmäteriets arbete med en satellitbildsdatabas har t.o.m. 2008 finansierats över anslaget 1:12 *Havsmiljö*. Åren 2009-2010 finansieras arbetet genom att 5,2 miljoner kronor överförs från anslaget 1:12 *Havsmiljö* till anslaget 2:4 *Lantmäteriet* under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik. Fr.o.m. 2011 finansieras databasen genom överföring från anslaget 1:3 *Åtgärder för biologisk mångfald*.

Havsmiljöinstitutet inrättades 2008 och har delvis finansierats över anslaget 1:12 *Havsmiljö*. Fortsättningsvis överförs 10 miljoner kronor per år från anslaget 1:12 *Havsmiljö* till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning anslaget 2:8 *Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning* fr.o.m. 2009.

Regeringen föreslår därmed att 284 800 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Havsmiljö* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 384 800 000 kronor och för 2011 till 295 000 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:12 Havsmiljö

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	100 000	100 000	100 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	190 000	290 000	195 000
Överföring till/från andra anslag	-5 200	-5 200	
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	284 800	384 800	295 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Tabell 3.38 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:12 Havsmiljö

Tusental kronor					
	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2015
Ingående åtaganden		0	100 000	–	–
Nya åtaganden		100 000	640 000	–	–
Infriade åtaganden		0	-40 000	-100 000	-600 000
Utestående åtaganden		100 000	700 000	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande		100 000	700 000	–	–

3.9.13 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tabell 3.39 Anslagsutveckling 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

2007	Utfall		Anslags-sparande	0
2008	Anslag	50 100	¹ Utgifts-prognos	49 128
2009	Förslag	280 100		
2010	Beräknat	280 100		
2011	Beräknat	228 100		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för insatser i syfte att uppfylla framtida svenska och internationella klimatåtaganden genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla projekt och metoder för s.k. gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling samt för utveckling av liknande mekanismer som upprättas inom ramen för FN:s klimatkonvention. I samma syfte får anslaget användas för förvärv av utsläppsutrymme. Anslaget får även användas för utveckling av systemet för handel med utsläppsrätter samt till att finansiera övervakning i anknytning till internationell utsläppshandel. Anslaget får även användas till att bidra till finansiering av den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 400 000 kronor under 2010–2013.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år. I och med att anslagsnivån föreslås höjas behöver även bemyndiganderamen justeras.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av den ambitionshöjning som regeringens klimatpolitiska arbete syftar till föreslås att ytterligare resurser satsas på internationella klimatinvesteringar. Genom tidig medverkan till insatser för att uppfylla framtida svenska och internationella klimatåtaganden skapas goda förutsättningar för hög kostnadseffektivitet och miljöintegritet. Insatserna bedöms också bidra till hållbar utveckling i världsländerna. Regeringen föreslår att anslaget ökas med 230 miljoner kronor 2009. För 2010 beräknas anslaget öka med 230 miljoner kronor och för 2011 beräknas anslaget öka med 210 miljoner kronor.

Tabell 3.40 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2013
Ingående åtaganden	16 000	35 000	72 000	–	–
Nya åtaganden	27 000	45 000	296 000	–	–
Infriade åtaganden	-8 000	-8 000	-17 800	-87 600	-262 800
Utestående åtaganden	35 000	72 000	350 400	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	67 200	72 000	350 400		

Regeringen föreslår därmed att 280 100 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Insatser för internationella klimatinvesteringar* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 280 100 000 kronor och för 2011 till 228 100 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:13 Insatser för internationella klimatinvesteringar

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	50 100	50 100	50 100
Förändring till följd av:			
Beslut	230 000	230 000	178 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	280 100	280 100	228 100

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

3.9.14 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tabell 3.42 Anslagsutveckling 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2007			0
2008	Anslag	58 600 ¹	56 188
2009	Förslag	60 000	
2010	Beräknat	60 000	
2011	Beräknat	60 000	

¹ Inklusivt tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Tabell 3.43 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2012
Ingående åtaganden		18 000	23 000	–	–
Nya åtaganden		15 000	27 800	–	–
Infriade åtaganden		-10 000	-16 000	-29 200	-5 600
Utestående åtaganden		23 000	34 800	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande		23 000	34 800		

Anslaget används för samarbete med Ryssland inom miljö- och kärnsäkerhetsområdet. Medlen avses främst användas till fortsatt myndighets-samarbete kring reaktorsäkerhet, icke-spridning, kärnavfall och strålskydd, miljöskydd och därtill relaterade projekt av ömsesidig nytta för Sverige och Ryssland. Högst 6 miljoner kronor får användas för administration och samordning. En del av anslaget avsätts för Regeringskansliets disposition till bl.a. regionala organisationers miljörelaterade samarbete med Ryssland.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2009 för ramanslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 34 800 000 kronor under 2010–2012.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av projekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

Miljö- och kärnsäkerhetssamarbetet är en viktig del i grannlandssamarbetet med Ryssland. Samarbetet är motiverat utifrån ett egenintresse när det gäller närmiljön och för att uppfylla våra svenska miljömål. Stödet bidrar till att skydda Östersjöns miljö, främja användandet av miljöteknik, samt möjliggöra aktivt svenskt deltagande i regionala organisationers samarbete med Ryssland.

Samarbetet med ryska myndigheter inom strålskydds- och kärnsäkerhetsområdet som är ett ömsesidigt utbyte förväntas medföra en ökad säkerhet i regionen inom hela den radiologiska sektorn.

Regeringen föreslår därmed att 60 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 60 000 000 kronor och för 2011 till 60 000 000 kronor.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:14 Internationellt miljö- och kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland

Tusental kronor			
	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	60 000	60 000	60 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	60 000	60 000	60 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år

3.9.15 1:15 Hållbara städer

Tabell 3.45 Anslagsutveckling 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor			
2007	Utfall		Anslags-sparande 0
2008	Anslag	0 ¹	Utgifts-prognos 0
2009	Förslag	140 000	
2010	Beräknat	200 000	
2011	Beräknat	0	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Anslaget används för stöd till utveckling av hållbara städer. Stödet avser främst ny- och ombyggnadsåtgärder inom en särskild stadsdel, bostadsområde eller kvarter som bidrar till integrerade lösningar för hållbar stadsutveckling. Anslaget får användas till administration och utvärdering.

Regeringens överväganden

Utvecklingen i världens städer kommer att ha en stor inverkan på hur vi kan motverka klimatförändringen och andra miljöhot och samtidigt uppnå en hållbar tillväxt och goda livsvillkor. Sverige har redan en internationellt sett relativt stark position inom hållbar stadsutveckling, med ett stort kunnande inom kommuner och näringsliv och med flera miljöteknikföretag som ligger i framkant. Avancerad miljöteknik och kunnande kring hållbar stadsutveckling kommer allt mer att efterfrågas i industrinationer såväl som utvecklingsländer. Stödet till hållbara städer syftar mot denna bakgrund till att främja en hållbar stadsutveckling genom åtgärder som vidtas i syfte att väsentligen minska utsläppen av växthusgaser. Åtgärderna kan också utgöra förebilder nationellt och internationellt för hållbart stadsbyggande och tillämpad miljöteknik. Regeringen avser att i en förordning reglera stödet till utveckling av hållbara städer. Förordningens förenlighet med EU:s konkurrens- och statsstödsregler ska säkerställas innan stödverksamheten inleds.

Regeringens satsning på hållbara städer aviserades i budgetproposition för 2008 med ett beräknat anslag om 140 000 000 kronor 2009 och 200 000 000 kronor 2010 under anslaget 1:10 (dåvarande 34:10) *Stöd till klimatinvesteringar*. Dessa medel överförs nu till ett eget anslag för hållbara städer.

Regeringen föreslår därmed att 140 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Hållbara städer* för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 200 000 000 kronor.

Tabell 3.46 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 1:15 Hållbara städer

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	140 000	200 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	140 000	200 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4 Miljöforskning

4.1 Omfattning

Området omfattar forskning inom utgiftsområde 20, främst forskning om miljö och samhällsbyggande vid Forskningsrådet för miljö,

areella näringar och samhällsbyggande (Formas) men också forskningsverksamheten vid Naturvårdsverket och Stockholm Environment Institute (SEI).

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Miljöforskning

Miljoner kronor

	Utfall 2007	Budget 2008 ¹	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011
<i>Miljöforskning</i>						
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	41	44	44	44	46	47
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	351	403	405	469	494	511
Summa Miljöforskning	392	446	449	514	539	557

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Målet för forskningspolitiken är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation, där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet.

4.4 Politikens inriktning

Forskning har stor betydelse för utformning av och genomslag för regeringens miljöpolitik. Forskningsresultat är en förutsättning för att kunna ta fram kraftfulla och effektiva regler och styrmedel på miljöområdet, både nationellt och internationellt. En stark miljöforskning om nya resurssnåla produktionslösningar, transport-system samt förnybara material är även avgörande för att anta miljöutmaningarna och ger goda möjligheter till tillväxt, sysselsättning och export.

Forskningen stärker miljöpolitiken och bidrar dessutom till genomslag för miljöfrågor i samhället. Ett exempel är FN:s vetenskapliga klimatpanel IPCC som med sina rapporter bidragit till att ge beslutsunderlag och samtidigt skapat uppmärksamhet för att få fler av världens länder att arbeta aktivt mot klimatförändringarna.

Regeringen har utöver Formas tagit initiativ till att ytterligare stärka forskningsläget för klimat och havsmiljö, bl.a. genom att tillsätta ett vetenskapligt råd för klimat. Rapporten från vetenskapliga rådet för klimat utgör underlag för regeringens klimatpolitik och kommande klimat- och energiproposition. Regeringen har beslutat att inrätta ett havsmiljöinstitut den 1 juli 2008. Havsmiljöinstitutets uppgift är att sammanställa och göra synteser av forskning och miljöövervakning som underlag för regeringen, myndigheter och organisationer. Regeringen föreslår nu förstärkta resurser till institutet.

Regeringen kommer under hösten 2008 att lägga en forsknings- och innovationsproposition med förslag till forskningssatsningar. Klimat är ett av de prioriterade områdena.

4.5 Resultatredovisning

4.5.1 Resultat

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) har ansvaret främst för den långsiktiga kunskapsuppbygganden inom miljöområdet. Formas ansvarar för projektfinansiering, finansiering av forskartjänster, finansiering av starka forskningsmiljöer, finansiering av forskningsprogram samt information om forskning och forskningsresultat. Drygt hälften av rådets forskningsmedel satsas inom områdena miljö, natur och samhällsbyggande. Resterande medel satsas inom områdena areella näringar, djur och livsmedel och redovisas under utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar*.

Forskning och utvecklingsstöd

Formas fördelade 167 miljoner kronor till nya projekt inom den ordinarie utlysningen och 231 miljoner kronor till fortsättningsprojekt. Antalet inkomna ansökningar var något fler än tidigare år (1 256 jämfört med 1 213 tidigare år) och antalet beviljade ansökningar var 239 projekt mot 218 tidigare år. Detta innebär att beviljningsgraden var 19 procent räknat på antalet ansökningar och 14 procent räknat på beviljade medel vilket innebär att många projekt av hög kvalitet inte kunnat finansieras.

Andelen ansökningar med kvinnor som huvudsökanden var 37 procent i årets utlysning. Andelen projekt med kvinnor som huvudsökanden som beviljandes medel var 40 procent. Formas har fortsatt ansträngningarna att öka andelen kvinnor i rådets beredningsgrupper. Andelen kvinnliga ledamöter är 42 procent i samtliga 18 beredningsgrupper och i tre grupper understiger andelen kvinnor 40 procent.

Starka forskningsmiljöer

Under 2006 fattade Formas beslut om stöd till två starka forskningsmiljöer inom ramen för det så kallade Linnéstödet som utlysts tillsammans med Vetenskapsrådet. Två forskargrupper har tilldelats fem miljoner kronor under tio år. Stödet går till Stockholms universitet för klimatforskning och till Sveriges lantbruksuniversitet inom området kemisk ekologi.

Nydisputerade forskare

Knappt hälften av de nya projekt som beviljades forskningsmedel omfattade en doktorand med minst 50 procents deltagande. Formas finansierar också postdoktorala stipendier som riktar sig till yngre forskare. Av 59 ansökningar beviljades 21 stipendier.

Genusforskning och genusperspektiv

Ett mål för Formas är att genusperspektivet ska få genomslag i forskningen och i anvisningarna till beredningsgrupperna framgår att detta ska vägas in i bedömningen. Under året har en särskild utlysning ägt rum om miljögifter och könsskillnader för att utveckla kunskaperna om könsskillnadernas betydelse för exponering, upptag, omsättning och effekter av hälsofarliga ämnen. Under året har 13 miljoner kronor beviljats till projekt med ett genusperspektiv.

Internationellt forskningssamarbete

Formas har ett omfattande internationellt forskningssamarbete. Rådet har varit aktivt i arbetet med EU:s sjunde ramprogram och deltar i ett flertal ERA-NET-samarbeten.

Formas har i samarbete med Sida/SAREC utlyst medel till ett samfinansierat forskningsprogram om svenskt forskarstöd för hållbar utveckling i utvecklingsländer. Formas ansvarar för det svenska medlemskapet i The International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA).

Strategi och analys av forskning och forskningspolitik

Under året har Formas utvärderat två forskningsprogram: Den uthålliga staden och Staden som livsmiljö. De två utvärderingar som slutfördes under tidigare år om arkitekturforskning och forskning om ekologisk jordbruks- och trädgårdsproduktion har följts upp med seminarier och möten med berörda forskare och med avnämare.

Forskningsinformation och kunskapsöverföring

En allt viktigare informationskanal för Formas är rådets webbplats www.formas.se som under året har fått en ny design och ny teknisk plattform. Webbplatsen har utvärderas under 2007 och visar att användarna anser att informationen håller hög kvalitet.

Formas ger också bidrag till olika informationsprojekt inom rådets ansvarsområden. Totalt fördelades 5,5 miljoner kronor till informationsprojekt. Formas har bidragit till två TV-produktioner: Planeten och Expedition Linné i samarbete med SVT. Formas bidrar också till samarbetet kring webbportalerna www.forskning.se samt www.expertsvar.se.

Formas har under året gjort särskilda programsatsningar inom områdena samhällsvetenskaplig miljöforskning, miljöteknik tillsammans med Vinnova samt klimatforskning tillsammans med Vetenskapsrådet och Rymdstyrelsen, bl.a. inom ramen för det internationella polaråret IPY. En särskild utlysning har också ägt rum om tvärvetenskaplig forskning. Ett forskningsprogram om hållbar utveckling av byggd miljö har finansierats tillsammans med Byggsektorns innovationscentrum (BIC).

Övrig forskningsverksamhet

Naturvårdsverkets forskningsfinansiering ska främst gå till forskning till stöd för att nå miljö kvalitetsmålen och till stöd för verkets egen verksamhet. Större delen av forskningsstödet sker i programform och verket finansierar drygt tio forskningsprogram. Dessutom finansierar anslaget för miljöforskning vid Naturvårdsverket

samfinansierad forskning med näringslivet inom ramen för IVL Svenska miljöinstitutet AB.

En viktig forskningsfinansiering av forskning är Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (Mistra). Avsikten med forskning finansierad av Mistra är att lösa viktiga miljöproblem. Mistra finansierar ett 20-tal större forskningsprogram. En viktig satsning under året är det långsiktiga stödet till Stockholm Resilience Center, ett samarbete mellan Stockholms universitet, Beijerinstitutet för ekologisk ekonomi vid Kungl. Vetenskapsakademien och Stockholm Environment Institute (SEI).

Utövare av forskning inom utgiftsområdet är Stockholm Environment Institute (SEI) som bedriver internationell policyinriktad forskning, IVL Svenska miljöinstitutet AB som bedriver forskning i samverkan med näringslivet och SMHI som bedriver forskning inom meteorologi, hydrologi, oceanografi och klimat.

4.5.2 Analys och slutsatser

Formas forskningsstöd är viktigt för den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden för att nå målen för en hållbar samhällsutveckling. Rådet har ett mycket väl utvecklat system för att finansiera forskning med höga krav på vetenskaplig kvalitet i kombination med relevans samt ett omfattande samarbete med organisationer nationellt och internationellt.

Formas forskningsstöd domineras i dag av projektfinansiering där forskare lämnar in projektförslag. Fördelningen av dessa medel sker efter bedömning i ett 20-tal ämnesinriktade vetenskapliga bedömningsgrupper.

Naturvårdsverkets forskningsfinansiering bidrar med viktigt vetenskapligt underlag för att nå miljökvalitetsmålen. De programsatningar som verket gör är väl avvägda i förhållande till miljökvalitetsmålen och stödjer verkets övriga verksamhet. Naturvårdsverket och Formas stödjer EU-programmet Bonus där alla länder runt Östersjön inklusive Ryssland deltar i en forskningssatsning om miljöförhållandena i Östersjön.

Forskningen vid Stockholm Environment Institute bidrar med underlag till den globala miljöpolitiken. Insatserna inom ramen för forskningsprogrammet Stockholm Resilience Center bidrar till att öka kunskaperna om bety-

delsen av samhällets beroende av ekosystemen och för att bättre kunna förvalta och styra dessa.

Forskningen vid SMHI är av betydelse bl.a. för klimatarbetet. Rossby Center vid SMHI har under året bidraget med underlag till Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU 2007:60).

Statens forskningssamarbete med näringslivet inom ramen för IVL Svenska miljöinstitutet har bidragit till att öka kunskaperna om miljöförhållandena och åtgärder inom många industribranscher.

4.6 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för 2007 avseende Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

4.7 Budgetförslag

4.7.1 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor				
2007	Utfall	40 993	Anslags-sparande	3 305
2008	Anslag	43 562 ¹	Utgifts-prognos	43 981
2009	Förslag	44 298		
2010	Beräknat	45 691 ²		
2011	Beräknat	46 666 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 44 298 tkr i 2009 års prisnivå.

³ Motsvarar 44 298 tkr i 2009 års prisnivå.

Anslaget används av Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för myndighetens förvaltningskostnader.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att Formas har en viktig funktion som huvudfinansierare för forskning till stöd för en ekologisk hållbar utveckling. Forskningsrådet har ett väl utvecklat nationellt samarbete med andra organisationer och omfattande internationella kontakter. Regeringen bedömer att forskningsrådet uppfyller de uppställda målen.

Regeringen föreslår därmed att 44 298 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* för 2009. För 2010 beräknas anslaget uppgå till 45 691 000 kronor och för 2011 till 46 666 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	43 562	43 562	43 562
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	736	2 129	3 104
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	44 298	45 691	46 666

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

4.7.2 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Notering	Övrigt
2007	Utfall	351 479	Anslags-sparande	10 160
2008	Anslag	402 904	¹ Utgifts-prognos	405 046
2009	Förslag	469 323		
2010	Beräknat	493 725	²	
2011	Beräknat	510 771	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget enligt 2008 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2007/2008:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Motsvarar 476 008 tkr i 2009 års prinsnivå.

³ Motsvarar 473 632 tkr i 2009 års prinsnivå.

Forskningsrådets viktigaste ansvarsområden är miljöforskning, forskning om de areella näringarna, forskning om samhällsbyggande samt forskning till stöd för en ekologiskt hållbar utveckling.

Anslaget används för stöd till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informations-satsningar. För forskning om de areella näringarna finns inom utgiftsområde 23 *Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar* anslaget 1:30 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under år 2009 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 400 000 000 kronor för år 2010, högst 450 000 000 kronor för 2011 och högst 450 000 000 kronor för 2012–2014.

Skälen för regeringens beslut: För att underlätta planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter kommande år.

Regeringens överväganden

En långsiktig satsning på forskning är av avgörande betydelse för det internationella miljöarbetet och för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Formas finansiering av forskning bidrar aktivt till detta arbete.

I enlighet med vad som kommer att beskrivas närmare i den forsknings- och innovationsproposition, som regeringen avser att presentera under hösten 2008, föreslår regeringen i denna proposition att anslaget öka med 55 500 000 kronor 2009. För 2010–2011 beräknas anslaget öka med 64 500 000 kronor per år.

Regeringen föreslår därmed att 469 323 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* för 2009. För 2010 beräknas anslaget uppgå till 493 725 000 kronor och för 2011 till 510 771 000 kronor.

Anslaget har för perioden 2009–2011 beräknats enligt följande:

Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2009–2011, för 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor

	2009	2010	2011
Anvisat 2008¹	402 904	402 904	402 904
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 919	26 321	43 368
Beslut	55 500	64 500	64 499
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	469 323	493 725	510 771

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2008 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning

Tabell 4.6 Särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden – anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor

	Utfall 2007	Prognos 2008	Förslag 2009	Beräknat 2010	Beräknat 2011–2014
Ingående åtaganden	518 586	331 917	700 000		
Nya åtaganden	78 743	539 967	1 000 000		
Infriade åtaganden	-265 412	-213 884	-400 000	-400 000	-900 000
Utestående åtaganden	331 917	638 000	1 300 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	820 000	820 000	1 300 000		

